

รายงานการวิจัย

ความต้องการรูปแบบและลักษณะเนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้
ความเข้าใจประชาคมอาเซียนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

The needs in activity pattern and content for creating ASEAN Community
knowledge and understanding of
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University students

นางสาวเมธาวี แก้วสนิท

รายงานฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2558

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการการวิจัยกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการจัดการสื่อสารในองค์การ ภาคเรียนที่ 2/2558 โดยได้มอบหมายให้นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 2 เป็นผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับผู้วิจัย เพื่อให้นักศึกษาได้รู้วิธีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลองค์การเพื่อการวางแผนการสื่อสารองค์กร และจะเป็นการต่อยอดการเรียนรู้สู่รายวิชาวิจัยนิเทศศาสตร์ในภาคเรียนที่ 1/2559 ต่อไป

ในการนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคน ที่ให้ความร่วมมือและดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้น ขอขอบคุณนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลทุกคนจากทุกคณะ คณะผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอความก้าวหน้าการวิจัยทุกท่าน ตลอดจนสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในครั้งนี้

เมธาวี แก้วสนิท

มิถุนายน 2559

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ii
สารบัญ	iii
สารบัญตาราง	v
สารบัญภาพ	vi
บทคัดย่อ	vii
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดการวิจัย	6
ประชาคมอาเซียน	6
บทบาทของสถาบันการศึกษากับอาเซียน	11
แบบจำลองของเบอโล	20
สื่อกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์	24
กระบวนการเลือกรับสาร	31
กลยุทธ์การสื่อสาร	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	38
ระเบียบวิธีวิจัย	38
บทที่ 4 ผลการวิจัย	40
ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่มกลุ่มผู้นำนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล	40
ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยจากการสังเกตการณ์สื่อกิจกรรมเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียน	47
ส่วนที่ 3 การสังเคราะห์กลยุทธ์ในการสร้างสื่อกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษา กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน	53
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	55
สรุปผลการวิจัย	55
อภิปรายผล	56

ข้อจำกัดการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การแบ่งประเภทของสื่อตามเกณฑ์ต่าง ๆ	23
ตารางที่ 2.2 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของ David K.Berlo	24
ตารางที่ 4.1 สรุปแสดงความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรม ส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน	44
ตารางที่ 4.2 สื่อกิจกรรมในงานราชภัฏวิชาการ ประจำปี 2559	47

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร	23
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย	37
ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงการจัดบูธร้านค้าของนักศึกษาที่ระดับประดา ด้วยธงชาติประเทศอาเซียน	49
ภาพที่ 4.2 ขบวนพาเหรดเชิญชวนร่วมงานด้วยชุดประจำชาติ และถือธงประเทศสมาชิกอาเซียน	50
ภาพที่ 4.3 ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ	50
ภาพที่ 4.4 ป้ายประชาสัมพันธ์ความร่วมมือ	51
ภาพที่ 4.5 บรรยากาศกิจกรรม	51
ภาพที่ 4.6 บรรยากาศกิจกรรมอบรมภาษาอังกฤษของนักศึกษา	52
ภาพที่ 4.7 ภาพกิจกรรม ENGLISH CAMP	52
ภาพที่ 4.8 ภาพกิจกรรมอบรมภาษาอังกฤษ Exit-Exam	53
ภาพที่ 5.1 แบบจำลองการสื่อสารสื่อกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการ	60

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) สสำรวจรูปแบบและลักษณะเนื้อหาสื่อกิจกรรม (2) แสวงหารูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และ (3) สังเคราะห์กลยุทธ์ในการสร้างสื่อกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน โดยใช้การสนทนากลุ่มผู้นำนักศึกษา 5 คณะ คณะละ 3-5 คน รวม 22 คน และจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมสื่อกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย จากการวิจัยพบว่า นักศึกษารับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ผ่านสื่อป้ายประชาสัมพันธ์และนิทรรศการ สำหรับสื่อกิจกรรม ประกอบด้วย การอบรม เสวนา และการเรียนการสอนในรายวิชา สำหรับเนื้อหาที่นักศึกษารับรู้ โดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลทั่วไป เช่น การกล่าวคำทักทาย การใช้ภาษา การแต่งกาย อาหาร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมในรูปแบบสื่อกิจกรรมยังมีปรากฏน้อย ไม่เพียงพอ ไม่น่าสนใจ และไม่ต่อเนื่อง สำหรับรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการประกอบไปด้วย มีสื่อหลากหลายรูปแบบ โดยสื่อภายในมหาวิทยาลัย ควรเน้น ป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ เสียงตามสาย สื่อกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้และประสบการณ์ด้านอาเซียนของนักศึกษา ตลอดจนมีสื่อในการเรียนการสอนที่น่าสนใจ สำหรับเนื้อหา นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาของอาเซียนที่มีความเชื่อมโยงกับอาชีพที่ตนเองเรียน การให้ข้อมูลด้านภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางที่สำคัญในประชาคมอาเซียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลจึงได้กลยุทธ์ที่สรุปได้ว่า ครู/อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอน เน้นเนื้อหาประชาคมอาเซียนที่เชื่อมโยงอาชีพ และเพิ่มทักษะภาษา ผ่านสื่อกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานเพื่อสร้างความสนใจให้นักศึกษาสนใจรับรู้เรื่องราวประชาคมอาเซียนมากขึ้น

คำสำคัญ : สื่อกิจกรรม, รูปแบบสื่อ, ลักษณะเนื้อหา, ประชาคมอาเซียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช

Abstract

This research is conducted to (1) survey the activity pattern and content, (2) discover the activity pattern and content creating ASEAN Community knowledge and understanding relating students' need and (3) synthesize strategy for creating activity for students to have knowledge and understanding about ASEAN. The researcher uses focus group of student leaders from five faculties, three-five informants in one faculty, in total 22 informants. The findings find that the students perceive ASEAN Community through public relations sign and exhibition. In case of activity, it consists of training seminar and lesson. The content that the students perceive is general information such as greetings, languages, national costume, food, etc. However, the activity is less and insufficient, uninteresting and discontinuous. Therefore, the students need a variety of media, internal media is English informative public relations sign, cable radio, activity for improving ASEAN knowledge and experience of students; including, interesting teaching media. For content, most students need content involving their career and English improvement. From content analysis, the researcher concludes strategy which teachers/lecturers have to adapt their teaching technic, emphasize content involving students' career and improve students' English skill, this content should be disseminated through amusing activity to excite students perceiving ASEAN Community more and more.

Keywords : Activity, Media Pattern, Media Content, ASEAN Community and Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนแล้วตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 โดยการรวมกลุ่มประชาคมดังกล่าว มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อสร้างความร่วมมือในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งในขณะนี้ทุกหน่วยงานของประเทศไทย กำลังตื่นตัว ให้ความรู้ความเข้าใจอาเซียนแก่คนในองค์กรของตน เช่นเดียวกับในระดับประเทศที่องค์กรภาครัฐ พยายามเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอาเซียนเพื่อหล่อหลอมให้พลเมืองไทยได้รู้จัก เข้าใจ และเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างแท้จริง

“อาเซียน” จึงเป็นเรื่องที่คนไทยจะต้องศึกษาเรียนรู้และติดตามให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว ก็ย่อมเกิดเสรีด้านเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมไปถึงความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมระหว่างประเทศด้านต่าง ๆ ซึ่งทุกคนต่างก็ต้องปรับตัวพร้อมรับมือและยอมรับข้อตกลงต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียนก่อตั้งโดย 10 ประเทศสมาชิก ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม บรูไน ลาว พม่า ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และกัมพูชา เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 3 เสาหลักซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community) มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน อันจะทำให้ภูมิภาคมีความเจริญมั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศอาเซียน

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) เพื่อให้ประชาชนแต่ละประเทศอาเซียนอยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร มีสวัสดิการทางสังคมที่ดี และมีความมั่นคงทางสังคม (กรมาอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556, 23)

ดังนั้น ในฐานะพลเมืองของประชาคมอาเซียน คนไทยทุกคนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ ผลประโยชน์อันจะได้รับจากการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งประชาคมดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียน นักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยนั้น ต้องติดตามข่าวสารผ่านทางสื่อมวลชนหรือช่องทางสื่อต่าง ๆ เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน เนื่องจากพวกเขาจะต้องมีส่วนในการเป็นกำลังผลักดันให้ “ประชาคมอาเซียน” เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและส่งผลประโยชน์ต่อพลเมืองอาเซียนโดยเท่าเทียมกันต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ นักเรียน นักศึกษา จำเป็นต้องเตรียมตัวเพื่อรับมือกับนักเรียน นักศึกษา ต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาเล่าเรียนและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมถึงพวกเขาเหล่านั้นอาจจะตัดสินใจ การเข้ามาทำงานภายในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งหากสังเกตสภาพการณ์ภาวะการมีทำงานของบัณฑิต ในปัจจุบัน จะพบว่า บัณฑิตจบใหม่ส่วนใหญ่ของไทย ต่างก็หางานทำยากอยู่แล้ว และเมื่อตลาด อาเซียนเสรีเปิดขึ้นก็ดูเหมือนว่าบัณฑิตไทยจะหางานยากขึ้นไปอีกเพราะองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ย่อมต้องการบัณฑิตที่เก่ง มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถเข้าทำงาน โดยเฉพาะทักษะทางภาษา และทักษะทางวิชาชีพ

สอดคล้องกับที่ การประชุมเสวนาเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ เรื่องการเตรียม ความพร้อมบัณฑิตสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (2554, 46-47) สะท้อนประเด็นที่น่าเป็นห่วง เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านอาเซียนของนักศึกษาไทยซึ่งยังตระหนักในเรื่องนี้น้อยมาก และ ขาดการเตรียมการที่ดี โดยพบว่า นักเรียน นักศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังใช้ชีวิต เพราะขาดการรับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับสถานการณ์อนาคต อาจจะไม่รู้ความเคลื่อนไหวบ้าง บางส่วนที่พอจะทราบบ้างก็พบว่า ยัง ขาดการเตรียมการ ส่วนใหญ่มองว่าไว้ถึงเวลาค่อยปรับตัว นอกจากนี้ ความสามารถในการใช้ ภาษาอังกฤษทั้งในด้านการพูด อ่าน เขียน ในภาพรวมยังขาดทักษะที่ดี แต่ภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้ เป็นภาษากลางของอาเซียน สถานการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อนักเรียน นักศึกษาไทย และใน อนาคตสถานประกอบการย่อมต้องการบัณฑิตที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษ การมีงานทำของนักศึกษา ไทยจึงเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วงในอนาคต

อรุณ ขยันหา (2557, 41-42) เห็นสอดคล้องว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดความ เข้าใจ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงเป็นเรื่องน่าเป็นห่วง เพราะการ รวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ผลที่จะเกิดขึ้นตามมา คือ การเปิดเสรีการค้า บริการการศึกษาที่มีการ ขยายตัว การศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกว้างขวางขึ้น การเคลื่อนย้ายองค์ ความรู้ กำลังคนนักศึกษา และบุคลากรศึกษา มีความสะดวกขึ้นด้วย

การปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาจึงเป็นสิ่งที่นักศึกษานั้นหลีกเลี่ยง ไม่ได้ นักศึกษาต้องมีความสนใจและตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการรวมตัวของประเทศ ต่าง ๆ สู่ประชาคมอาเซียนในส่วนของข้อดีและข้อเสียอย่างเข้าใจ การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ซึ่งสังคมยุคใหม่จะสะท้อนความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเรียนรู้ของนักศึกษายุค ใหม่ จำเป็นต้องปรับทั้งกระบวนการเรียนรู้ ปรับทัศนคติที่จะต้องตระหนักถึงความเป็นชาติ การปรับ กระบวนการทัศนการเรียนรู้ยุคใหม่ควรเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย อย่างคนรู้เท่าทันสถานการณ์ การสร้าง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมได้ และเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้าน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พร้อมกับสร้างโอกาสเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ต้องเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้นให้สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี (อรุณ ขยันหา, 2557, 41-42)

จากประเด็นปัญหาเหล่านี้ “สถาบันการศึกษา” เป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการ กระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษา เกิดความตระหนักในความสำคัญของการรวมตัวของประชาคมอาเซียน ตลอดจนให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และพฤติกรรมการศึกษาที่ทักษะต่าง ๆ ที่จะหล่อหลอมให้นักเรียน นักศึกษา มีความพร้อมกับสภาพการณ์ที่จะเปลี่ยนไปจากการรวมตัวของกลุ่มประชากรอาเซียน

โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา อย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยที่มีพันธกิจในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาให้พร้อมก้าวสู่โลกการทำงานจริง การจะทำให้ นักศึกษาเกิดความเข้าใจกับการปรับเปลี่ยนของสังคมที่จะต้องรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการก้าวไปทำงานของนักศึกษา การจัดกิจกรรมเพื่อสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจจึงมีความสำคัญและต้องจัดแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จที่ชัดเจน การจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารหรือสื่อกิจกรรมจึงต้องมีการวางแผนจากความต้องการของนักศึกษาด้วยประการหนึ่ง

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในประเด็นความต้องการด้านรูปแบบและลักษณะเนื้อหาของสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาในเรื่องประชาคมอาเซียน โดยการสำรวจและแสวงหารูปแบบและลักษณะสื่อกิจกรรม ตลอดจนการสังเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถจัดสื่อกิจกรรมที่เข้าถึงนักศึกษา และนักศึกษาสามารถเกิดการเรียนรู้ผ่านสื่อกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อสำรวจรูปแบบและลักษณะเนื้อหาของสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่นักศึกษา
2. เพื่อแสวงหารูปแบบและเนื้อหาของสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา
3. เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์ในการสร้างสื่อกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

การศึกษาประเด็นของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในประเด็นรูปแบบของการสื่อสาร (Channel) และเนื้อหาของสื่อการสื่อสาร (Message) ในรูปแบบกิจกรรมหรือโครงการที่สื่อสารจากหน่วยงานในมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนในทุกแง่มุมที่ถูกต้องแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตลอดจนศึกษาความต้องการจากนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้รับสาร (Receiver) เกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาในประเด็นประชาคมอาเซียน เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและวิชาชีพต่อไปในอนาคต

ขอบเขตประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในที่นี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อดำเนินการวิจัยโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่เป็นคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาของแต่ละคณะ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นอาเซียน ทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย และเป็นคณะผู้นำของแต่ละคณะ จึงสามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และ

สะท้อนเสียงความต้องการของนักศึกษาส่วนใหญ่ได้ โดยมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล 5 คนละ 3-5 คน รวม 22 คน โดยจัดการสนทนากลุ่มทั้งหมด 5 ครั้ง (คนละ 1 ครั้ง)

ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการ

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยมีระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี

ขอบเขตการพื้นที่

ศึกษาเฉพาะในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์

สื่อกิจกรรม หมายถึง โครงการ กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร จัดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อประชาสัมพันธ์ วรรณคดี ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การลงมือปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่จัดกิจกรรมครั้งนั้น ๆ ในที่นี้ หมายถึง สื่อกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนที่หน่วยงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจัดขึ้น

รูปแบบสื่อกิจกรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมในรูปแบบหรือในลักษณะต่าง ๆ อาทิ การจัดการประชุม การสัมมนา การเสวนา การจัดนิทรรศการ การอบรม การประกวด ฯลฯ ที่มีผลต่อการรับรู้หรือเกิดความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับเรื่องราวประชาคมอาเซียน

เนื้อหาสื่อกิจกรรม หมายถึง ข้อมูล สาร สาระ เนื้อหาที่เป็นรายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ว่าในสื่อกิจกรรมเรื่องอาเซียนนั้น มีรายละเอียดกิจกรรมที่มุ่งนำเสนอแก่นักศึกษาในลักษณะใด อย่างไร

ความรู้ความเข้าใจอาเซียน หมายถึง การรับรู้ ความรู้ ความคิด ความรู้สึกที่แสดงถึงความสนใจ การเฝ้าหาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นประชาคมอาเซียน ทั้งในเชิงภาพกว้างและภาพลึก

ความต้องการรูปแบบกิจกรรม หมายถึง ความอยากได้ ความประสงค์ ลักษณะกิจกรรมที่จะได้รับ และมีผลต่อการเพิ่มเติมความรู้ ข้อมูล สารผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะ หรือมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อตอบสนองสิ่งที่ยังขาด หรือเพิ่มเติมให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านวิชาการ

ได้ข้อมูลจากการศึกษารูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชในการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาคมอาเซียน ตลอดจนสามารถข้อสรุปที่ได้ นำไปบูรณาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษาและรายวิชาในแต่ละหลักสูตร/แขนงต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านนโยบาย

ข้อมูลดังกล่าวจะนำไปใช้ในเชิงนโยบายมุ่งเป้าของมหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ไม่ได้จัดกิจกรรมครั้งเดียวและผ่านไปเพียงให้ได้ชื่อว่าจัดกิจกรรมแล้วเท่านั้น

ด้านสังคมและชุมชน

การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประชาคมอาเซียนในสถาบันการศึกษา ย่อมส่งผลต่อเนื่องไปยังชุมชนโดยรอบ เนื่องจากเมื่อนักเรียน นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจที่ดี ย่อมเผยแพร่ข่าวสารตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมสู่ชุมชนได้ในโอกาสต่อไป

การเผยแพร่ในวารสารวิชาการ

ผู้วิจัยจะพยายามจัดทำเป็นบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่มีมาตรฐานระดับชาติ

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นอาเซียน แบบจำลอง และ ทฤษฎีการสื่อสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การวางกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ มุ่งประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การดำเนินการวิจัยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน โดยเฉพาะประเด็นบทบาทสถาบันการศึกษากับอาเซียนเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมการวิจัยแต่ละขั้นตอน ทั้งการวางแผนการทำงาน การออกแบบเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ผล นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้แบบจำลองของเบอโล สื่อกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ กระบวนการเลือกรับสาร และกลยุทธ์การสื่อสาร มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และอธิบายผลการวิจัย ดังนี้

ประชาคมอาเซียน

อาเซียน : จากสมาคมสู่ประชาคม

ตลอดช่วงระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนได้มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ และไทยก็มีบทบาทสำคัญในการผลักดันความร่วมมือของอาเซียนให้มีความคืบหน้ามาโดยตลอด โดยเมื่อเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2510 สภาพแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความตึงเครียด อันเป็นผลมาจากสงครามเย็น ซึ่งมีความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ระหว่างประเทศที่สนับสนุนอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยกับประเทศที่ยึดมั่นในอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ในขณะเดียวกัน ความขัดแย้งด้านดินแดนระหว่างประเทศในภูมิภาค เช่น ความขัดแย้งระหว่างมลายาและฟิลิปปินส์ ในการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซาบาห์และซาราวัก รวมทั้งการที่สิงคโปร์แยกตัวออกจากมลายา ทำให้หลายประเทศเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมมือกันระหว่างประเทศในภูมิภาค

ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้น ได้มีบทบาทสำคัญในการเดินทางไปเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ และได้เชิญให้รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่น จ. ชลบุรี อันนำมาสู่การลงนามในปฏิญญากรุงเทพ เพื่อก่อตั้งอาเซียน ที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ไทยจึงถือเป็นทั้งประเทศผู้ร่วมก่อตั้งและเป็น ‘บ้านเกิด’ ของอาเซียน

อาเซียนได้ขยายสมาชิกภาพขึ้นมาเป็นลำดับ โดยบรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกเป็นประเทศที่ 6 ในปี 2527 และภายหลังเมื่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เหลืออีก 4 ประเทศ คือ เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ได้ทยอยกันเข้าเป็นสมาชิกจนครบ 10 ประเทศ เมื่อปี 2542 นับเป็นก้าวสำคัญที่ไทยได้มีบทบาทเชื่อมโยงประเทศที่ตั้งอยู่บนภาคพื้นทวีปและประเทศที่เป็นหมู่เกาะทั้งหมดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลาง

ถึงแม้ว่าปฏิญญากรุงเทพจะมีได้ระบุถึงความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง โดยกล่าวถึงเพียงความร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา การเกษตร อุตสาหกรรม

การส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค แต่อาเซียนได้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศในภูมิภาค ลดความหวาดระแวง และช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญ ไทยได้เป็นแกนนำร่วมกับอินโดนีเซียและประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ รวมทั้งความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยอินโดจีนจนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และช่วยเสริมสร้างสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อไทยซึ่งเป็นประเทศด้านหน้า

นอกจากนี้ ประเทศไทย โดยท่านอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน ก็ได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้มีความคืบหน้า โดยการริเริ่มให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ ASEAN Free Trade Area (AFTA) ขึ้นเมื่อปี 2535 โดยตกลงที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0-5 ในเวลา 15 ปี ซึ่งต่อมาได้ลดเวลาลงเหลือ 10 ปี โดยประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2546 ในขณะที่ประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ดำเนินการเสร็จสิ้นในปี 2551

ในปัจจุบัน บริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของประเทศในภูมิภาคใกล้เคียง คือ จีนและอินเดีย รวมทั้งแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ตลอดจนปัญหาท้าทายความมั่นคงในรูปแบบใหม่ เช่น โรคระบาด การก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ ทำให้อาเซียนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ รวมทั้งเพื่อจัดการกับปัญหาท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ปฏิญญากรุงเทพฯ ที่ก่อตั้งอาเซียน เมื่อปี 2510 ได้ระบุวิสัยทัศน์และวางรากฐานสำหรับการรวมตัวเป็นประชาคมของอาเซียนตั้งแต่แรกเริ่ม แต่โดยที่สถานการณ์ทางการเมืองในภูมิภาคในขณะนั้น ไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากอยู่ในยุคของสงครามเย็น แนวคิดเรื่องบูรณาการในภูมิภาคจึงไม่ได้รับการพิจารณาอย่างจริงจัง แต่ต่อมาเมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง ประเทศในภูมิภาคจึงสามารถหันหน้าเข้าหากันและร่วมมือกันมากขึ้น ส่งผลให้แนวคิดที่จะมีการรวมตัวการอย่างเหนียวแน่นได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยอาจกล่าวได้ว่า ข้อริเริ่มของท่านอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการรวมตัวเป็นประชาคมของอาเซียน โดยเริ่มจากเสาเศรษฐกิจ

ต่อมา ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนที่บาหลี เมื่อปี 2546 ได้แสดงเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะสร้างประชาคมอาเซียน โดยมีการจัดทำแผนงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นำมาสู่การจัดทำกฎบัตรอาเซียน เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรของอาเซียน ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีกฎกติกาในการทำงาน มีประสิทธิภาพ และเป็นองค์กรเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ กฎบัตรฯ ได้เริ่มมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ประเทศไทยได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2552 ได้รับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม เพื่อ

ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (กระทรวงการต่างประเทศ, ออนไลน์)

สู่ประชาคมอาเซียนปี 2558

ในช่วงกว่า 40 ปีที่ผ่านมา อาเซียน หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบทบาทการสร้างบรรยากาศของสันติภาพและการอยู่ร่วมกันโดยสันติของประเทศในภูมิภาค การช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในกัมพูชา การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน เป็นต้น

ปัจจุบันนี้โลกเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทำให้อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ มากมาย เช่น โรคระบาด การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ พิบัติภัยธรรมชาติ เช่น คลื่นยักษ์สึนามิ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน ความเสี่ยงที่อาเซียนอาจจะไม่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะจีนและอินเดีย ซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด เป็นต้น อาเซียนจึงต้องปรับตัวเพื่อให้รับมือกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นให้ได้

เมื่อเดือนตุลาคม 2546 ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ที่เรียกว่า ข้อตกลงบาหลี 2 เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน คือการให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี 2563 แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้เสร็จในปี 2558 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ หัวหิน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2552 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองปฏิญญาชะอำ หัวหินว่าด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015) เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558

อาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ได้นำมาซึ่งทั้งโอกาสและความท้าทายที่อาเซียนต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น หรือการเผชิญกับภัยคุกคามที่มาในรูปแบบใหม่ อาทิ การก่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายข้ามชาติ

ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้เห็นชอบให้จัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี 2558 เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน เป็นหนึ่งในสามเสาความร่วมมือสำคัญของประชาคมอาเซียน

การเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสันติภาพและความมีเสถียรภาพทางการเมืองของภูมิภาคอันถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่าง ๆ เสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งในรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ บนพื้นฐานของหลักการว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์ และให้ประชาคมอาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยให้อาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค

กระบวนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีรากฐานมาจากการนำความร่วมมือและความตกลงของอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคงที่ได้ดำเนินการมากระยะหนึ่ง

แล้ว มาต่อยอดให้มีผลเป็นรูปธรรมและมีความแบบแผนมากยิ่งขึ้น อาทิ ข้อบทต่าง ๆ ภายใต้ สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สนธิสัญญาว่าด้วยการทำให้ภูมิภาค อาเซียนเป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลางและสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและ ความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมกว่า 25 ประเทศ รวมถึง สหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน และสหภาพยุโรปด้วย

นอกจากการมีเสถียรภาพทางการเมืองของภูมิภาคแล้ว ผลลัพธ์ประการสำคัญที่จะเกิดขึ้น จากการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ก็คือ การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะมี กลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่าง ๆ ไม่ ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างรัฐสมาชิกกับรัฐสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งจะต้องแก้ไข โดยสันติวิธี หรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดย ลำพัง เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาโจรสลัด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็น ต้น

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันสูง อัน ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวเองเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจโลก รวมถึงการ รวมกลุ่มการค้ากันของประเทศต่าง ๆ อาทิ สหภาพยุโรป และเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผู้นำ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบเมื่อปี 2545 ให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน” ภายในปี 2558 เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรี ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของ อาเซียน ลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกอาเซียน และส่งเสริมให้อาเซียนสามารถ รวมตัวเข้ากับประชาคมโลกได้อย่างไม่อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบ

กระบวนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นหนึ่งในเสาหลักในการที่จะทำให้อาเซียนบรรลุสู่การเป็น “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี 2558 มีรากฐานมาจากนำความร่วมมือและความตกลงทางเศรษฐกิจที่อาเซียนได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว มาต่อยอดให้มีผลเป็นรูปธรรมและ มีความแบบแผนมากยิ่งขึ้น อาทิ ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ความตกลงด้าน การส่งเสริมการลงทุนอาเซียน ความตกลงด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน และความตกลงว่าด้วยความ ร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขยายปริมาณการค้าและ การลงทุนภายในภูมิภาค ลดการพึ่งพาสถานในประเทศที่สาม สร้างอำนาจการต่อรองและศักยภาพใน การแข่งขันของอาเซียนในเวทีเศรษฐกิจโลก เพิ่มสวัสดิการและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ของประเทศสมาชิกอาเซียน บนหลักการของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ การประหยัดต่อ ขนาด การแบ่งงานกันทำ และการพัฒนาความชำนาญในการผลิตของประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศสมาชิกสมาคมเศรษฐกิจอาเซียนกำหนดข้อตกลง AEC Blueprint เพื่อประสาน กลายเป็นหนึ่งเดียว โดยมี 4 เป้าหมาย ได้แก่

2.1 อาเซียนจะกลายเป็นตลาดร่วมอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ (1) เคลื่อนย้ายสินค้าเสรี (ตามกรอบ ASEAN Free Trade Area-AFTA) ได้กำหนดแนวทางในการลดการเก็บภาษีเป็นลำดับตั้งแต่ปี 2536 เพื่อให้ภาษ้นำเข้าเป็นศูนย์เป็นการลดอุปสรรคในการนำเข้าระหว่างอาเซียนด้วยกัน (2) การเคลื่อนย้ายบริการเสรีตามกรอบ ASEAN Framework Agreement on Services) ได้กำหนดให้ทำธุรกิจบริการในอาเซียนได้อย่างเสรี (อาเซียนสามารถถือหุ้นได้ถึง 70% ในธุรกิจบริการในอาเซียน) (3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี (ภายใต้ ASEAN Comprehensive Investment Agreement-ACIA) ได้กำหนดให้การลงทุนในอาเซียนทำได้อย่างเสรี เป็นศูนย์กลางการลงทุนทั่วโลก (4) การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีขึ้น (5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

อย่างไรก็ดี อาเซียนได้กำหนดกลุ่มอุตสาหกรรม 12 สาขาซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสำคัญลำดับแรกอยู่ภายใต้ตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ การขนส่งทางอากาศ สุขภาพ คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม (e-ASEAN) ท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ รวมถึงความร่วมมือในสาขาอาหาร เกษตรและป่าไม้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555 อ้างใน ศิริประภา ศรีวิโรจน์ และลักขณา ลุสวัสดิ์, 2559, 3)

2.2 อาเซียนจะเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง เนื่องจากมีนโยบายการแข่งขัน มีการคุ้มครองผู้บริโภค มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มีโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงการขนส่ง มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่ออำนวยความสะดวกด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

2.3 อาเซียนจะเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน โดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน เกิดจาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) (2) ความริเริ่มในการรวมกลุ่มอาเซียน (Initiatives for ASEAN Integration-IAI) มีจุดมุ่งหมายในการลดช่องว่างการพัฒนา ในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเสริมสร้างการรวมกลุ่มของประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเภท นั่นคือการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะเข้าสู่ความเท่าเทียม

2.4 อาเซียนจะเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อระหว่างประเทศสมาชิก และในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมีเครือข่ายกับเศรษฐกิจโลกอย่างมาก (ศิริประภา ศรีวิโรจน์ และลักขณา ลุสวัสดิ์, 2559, 3-4)

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ปี 2549 ที่บาหลี ผู้นำอาเซียนได้แสดงเจตนารมณ์ใน Bali Concord II เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี 2563 ประกอบด้วยประชาคมในสามเสาหลัก ในส่วนของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการให้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Plan of Action) ระบุอยู่ใน

แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action programme-VAP) และต่อมา ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามใน Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015 เร่งรัดการเป็นประชาคมฯ เร็วขึ้นอีก 5 ปี คือ จากปี 2563 เป็นปี 2558

ในการมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) โดยจัดประชุมเพื่อยกร่างแผนงาน 4 ครั้ง (ไทยเป็นเจ้าภาพจัดครั้งที่ 1 และ 3 ระหว่างวันที่ 11-13 มีนาคม และระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม, ลาว ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 28-29 เมษายน และฟิลิปปินส์ ครั้งที่ 4 โดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 ได้ให้การรับรองแผนงานฯ

แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่ 1. การพัฒนามนุษย์ (Human Development) 2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) 3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) 4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) 5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) 6. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) (กระทรวงการต่างประเทศ, ออนไลน์)

วิสัยทัศน์ของอาเซียน ปี 2020

รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียนในปี 2020 ในส่วนเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้อาเซียนเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันในตลาดโลกในทุก ๆ ด้าน โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อาเซียนปี 2020 เป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีพลวัต (ASEAN2020: Partnership in Dynamic Development)” หลักการใหญ่ของวิสัยทัศน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ทราบกันโดยทั่วไป ได้แก่ การดำเนินการลดภาษีภายใต้อาฟต้า การจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน การเปิดเสรีการบริการในสาขาต่าง ๆ การกำหนดให้อาเซียนเป็นอยู่ข้าวอุ่นน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านต่าง ๆ เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับเขตเศรษฐกิจอื่น ๆ ของโลกได้ เช่น ปรับปรุงด้านการคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงกัน พัฒนาศูนย์บริการมนุษย์ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือเพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประเทศอาเซียน โดยเฉพาะสมาชิกใหม่ ตลอดจนสนับสนุนภาคเอกชนให้สามารถแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนกับเอกชนของประเทศในเขตเศรษฐกิจอื่น ๆ เป็นต้น (มณฑิรา ตาเมือง, 2555, 49)

บทบาทของสถาบันการศึกษาที่อาเซียน

นับจากวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ประชาคมอาเซียนได้ก้าวผ่านพรมแดนแห่งอุปสรรคและมุ่งไปข้างหน้าเพื่อขับเคลื่อนประชาคมไปสู่การเป็นประชาคมเดียวตามเป้าหมายการก่อตั้งที่ผู้นำประเทศสมาชิกมุ่งหวังไว้ คือ การส่งเสริมความร่วมมือให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม มีการบูรณาการในมิติที่ลึกซึ้งแต่ยังดำรงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของการดำเนินความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค รวมถึง

การใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมในการแสวงหาความร่วมมือกับประเทศภายนอกภูมิภาคในมิติของการศึกษา ซึ่งที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 8 และที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษา ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 11-12 กันยายน 2557 ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้รับรองประเด็นสำคัญด้านการศึกษา (Key Elements on Education) 8 ประการ ที่จะใช้เป็นแนวทางการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนภายหลังปี 2558 ผ่านการจัดกิจกรรมตามประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. การส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความรู้พื้นเมือง
2. การยกระดับคุณภาพและสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับทุกคน โดยไม่ละเลยผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
3. การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. การสนับสนุนการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภูมิภาค
5. การส่งเสริมการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการอุดมศึกษาด้วยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
7. การส่งเสริมบทบาทของการอุดมศึกษาให้เข้มแข็งด้วยการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการกับมหาวิทยาลัย
8. การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ จะทำให้พลเมืองในภูมิภาคต้องเร่งพัฒนาตนเองในทุกด้าน นอกจากนี้ คนไทยในฐานะพลเมืองอาเซียนจึงควรพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองและเรียนรู้เพื่อนบ้าน การปรับทัศนคติที่มีต่อเพื่อนบ้าน การเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน และภาษาต่างประเทศอื่น การเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและยอมรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การรู้จักงานคิดวิเคราะห์และใช้ปรากฏการณ์การรวมตัวของประชาคมอาเซียนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และพัฒนาศักยภาพและทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น รวมถึงการเพิ่มสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) และทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของการศึกษาเพื่อปวงชนและการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน และเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน กอปรด้วยประชากรที่มีคุณภาพอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, 19-20)

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะ สมรรถนะและความชำนาญการ พร้อมรับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสามารถดำรงตนในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้การนำของ พลเรือเอก อนุพงษ์ พิศาลพัฒนาศัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับมอบนโยบายเฉพาะในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 และการดำรงความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 และการ

ดำรงความต่อเนื่องภายหลังการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีเป้าหมายในการดำเนินนโยบาย 3 ประการ ได้แก่

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขยายความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา กับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

3. พัฒนาและเสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในลักษณะพหุสังคม วัฒนธรรม และให้ความเคารพในอุดมการณ์ ความเชื่อบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้กับนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

การดำเนินการให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการดำเนินกิจกรรมและโครงการอย่างหลากหลายและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนไทยให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นรวมทั้งการใช้ประโยชน์จากความท้าทายในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนร่วมกันกับประเทศสมาชิกต่าง ๆ ในภูมิภาคภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 โดยยึดหลักการทำงานอย่างบูรณาการโดยเฉพาะการ “เสริมสร้างความเข้าใจ ใฝ่รู้ภาษา มุ่งพัฒนาสัมพันธ์ รู้เท่าทันเทคโนโลยี สานสามัคคีอาเซียน” ตามแนวทางของประธานคณะกรรมการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 และการดำเนินการภายหลังปี 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, 23)

สุนทร สีนธพานนท์ (2556, 20) ให้ข้อมูลว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการจัดประชุมและประชาพิจารณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการและดำเนินการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ แล้วกำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน

2. ด้านทักษะ/กระบวนการ

2.1 ทักษะพื้นฐาน

2.2.1 สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้าน อีกอย่างน้อย 1 ภาษา)

2.2.2 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

2.2.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

2.2.4 มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

- 2.2 ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม
 - 2.2.1 เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
 - 2.2.2 มีภาวะผู้นำ
 - 2.2.3 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
- 2.3 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน
 - 2.3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน
 - 2.3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 2.3.3 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง
 - 2.3.4 มีความสามารถในการจัดการควบคุมตนเอง
- 3. ด้านเจตคติ
 - 3.1 มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย/ความเป็นอาเซียน
 - 3.2 ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน
 - 3.3 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน
 - 3.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี/สันติธรรม
 - 3.5 ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา
 - 3.6 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อย่างไรก็ตาม จากผลการจัดอันดับของ “World Economic Forum – WEF” ในรายงาน “The Global Competitiveness Report 2013-2014” ต่อระบบการศึกษาไทยชี้ว่า การศึกษาไทยนับตั้งแต่ระดับประถม มัธยม ถึงมหาวิทยาลัย มีคุณภาพต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่าง สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ข้อมูลดังกล่าวควรกำหนดเป็นระเบียบวาระแห่งชาติและถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ที่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติมจากสิ่งที่ได้กำหนดไว้ เพื่อพัฒนาให้อยู่ในระดับแนวหน้าของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยประเด็นที่จะต้องปรับปรุง มีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับนโยบาย

1.1 การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของรัฐบาลในเชิงนโยบาย คือ

กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาควรมีนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์รองรับการเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทยในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มี ความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งควรมีนโยบายในการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแก่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย อย่างเป็นรูปธรรมถึงแม้รัฐบาลหรือรัฐมนตรีจะมีการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหนึ่งต้องกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาเกิดความตื่นตัว พัฒนานิสิต นักศึกษา บัณฑิต เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนตามกฎหมายอาเซียน ซึ่งจะทำให้การเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษา และการบูรณาการ

การเป็นประชาคมอาเซียน เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมความพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาต้องกำหนดให้ เพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล โดยพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสากล โดยพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานได้ พร้อมทั้งพัฒนาด้านวิชาชีพ และการทำงานข้ามวัฒนธรรมพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษา และส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

1.2 สถาบันระดับอุดมศึกษาต้องเสริมหลักสูตรในทุกคณะ และภาควิชาให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเรื่องของอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน และเพิ่มภาษาประเทศในกลุ่มอาเซียนเสริมเข้าไป อุดมศึกษาในฐานะองค์กรคลังสมองของชาติ ต้องเตรียมกำลังคนของชาติให้พร้อม หากคุณภาพบัณฑิตไทยสู้บัณฑิตประเทศสมาชิกอาเซียนไม่ได้ ประเทศไทยจะสูญเสียตลาดแรงงานให้กับแรงงานต่างชาติ บัณฑิตไทยที่จบออกมาจะต้องเผชิญกับปัญหาการตกงานมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจ สังคมการเมืองตามมา

มหาวิทยาลัยควรตื่นตัวในการพัฒนานักศึกษา บัณฑิต บุคลากร หลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ถือเป็นทิศทางที่ดี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อาจจัดตั้ง “ศูนย์อาเซียนศึกษา” (ASEAN Studies Center) ขึ้น เพื่อช่วยเตรียมความพร้อมการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน เตรียมความพร้อมเป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร (One-stop Service) ด้านอาเซียน มีการสร้างฐานความรู้อาเซียนที่สมบูรณ์ให้เป็นแหล่งอ้างอิง เชื่อมโยงเชิงเครือข่ายข้อมูลต่าง ๆ จัดกิจกรรม กระตุ้นความเป็นอาเซียน (ASEAN Alert) ให้ทุกภาคส่วนเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน หลังจากพัฒนาการดำเนินงานให้ศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางขึ้นในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ มีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกประเทศไทยเพิ่มขึ้นแล้ว ควรเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การให้ความรู้ผ่านการเรียนการสอน และการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อการพัฒนาขั้นต่อไป ควรเน้นการศึกษาวิจัยประเด็นต่าง ๆ หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มตัว

2. ระดับปฏิบัติการ

2.1 คณาจารย์/ผู้สอน ต้องเปิดกว้างสู่โลกภายนอกต้องพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล ส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา พัฒนาอาจารย์และบุคลากร สู่ระดับสากล พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อยกระดับอุดมศึกษาไทยให้เข้มแข็ง สอดรับการพัฒนาของประชาคมอาเซียน รวมถึงการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา คือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองทางการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางของการสื่อสารในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตามระบบมหาวิทยาลัยยังไม่มีระบบการเสริมสร้างและสนับสนุนให้พนักงานมหาวิทยาลัย ได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งทางด้านภาษาและการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอย่างเพียงพอต่อการรองรับ

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องและจากมหาวิทยาลัยในสังกัดเอง ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลต่อการศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษา และการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็วและมีนโยบายที่ชัดเจนต่อบุคลากรทางการศึกษา

2.2 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจ หรือตระหนักถึงเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นเรื่องน่าเป็นห่วง เพราะการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ผลที่จะเกิดขึ้นตามมา คือ การเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาที่มีการขยายตัว การศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน กว้างขวางขึ้น การเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ กำลังคนนักศึกษา และบุคลากรศึกษา มีความสะดวกขึ้นด้วย และการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา คือ นักศึกษานั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเรียนรู้ปรับตัว และเตรียมการพร้อมรับมือกับสถานการณ์ในอนาคต เช่น นักศึกษาต้องมีความสนใจและตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการรวมตัวของประเทศต่าง ๆ สู่ประชาคมอาเซียนในส่วนของข้อดีและข้อเสียอย่างเข้าใจ การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ซึ่งสังคมยุคใหม่จะสะท้อนความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเรียนรู้ของนักศึกษายุคใหม่ จำเป็นต้องปรับทั้งกระบวนการเรียนรู้ ปรับทัศนคติที่จะต้องตระหนักถึงความเป็นชาติ การปรับกระบวนการเรียนรู้ยุคใหม่ควรเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย อย่างคนรู้เท่าทันสถานการณ์ การสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมได้และเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พร้อมกับสร้างโอกาสเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ต้องเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้นให้สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี

2.3 การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะชุมชนถือเป็นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ และถ้าหากชุมชนท้องถิ่นไม่มีมาตรการหรือแผนรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ก็จะทำให้เกิดความเสียเปรียบทางด้านการแข่งขัน ทางด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ตลอดจนการสร้างชุมชนเศรษฐกิจอาเซียน ที่จำเป็นต้องมีผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีวิสัยทัศน์ ให้มีความสามารถในการบูรณาการเชื่อมโยงเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียนให้เข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยชุมชนต้องมีกลไกและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้นต้องมีการสนับสนุนในการประสานงานและการดำเนินการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้และปรับตัวในการวางแผนชุมชนท้องถิ่น เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป (อรุณ ชัยนทา, 2557, 40-43)

กระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความจำเป็นต่อการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สำหรับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มักจะมีประเด็นถกเถียงหลักเกี่ยวกับว่า จะแข่งขันอย่างไร ส่วนใดที่จะชนะหรือแพ้ ซึ่งเป็นประเด็นทางด้านธุรกิจและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ประเด็นหนึ่งที่ขาดหายไปคือ ทำอย่างไรจึงจะเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียนอื่น ๆ และทำอย่างไรจึงจะสามารถหลีกเลี่ยงการยึดมั่นอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมของตนเอง

และการขัดแย้งทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาคมอาเซียนทำให้เกิดโอกาสในการพบปะผู้คน ที่มาจากต่างชาติ ต่างภาษา และต่างวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามสิ่งนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งทาง วัฒนธรรมหรือการยึดมั่นอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมของตนเองได้เช่นกัน อาทิ 1) ความขัดแย้งทาง วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อสองวัฒนธรรมหรือมากกว่ามีความเห็นต่างต่อสิ่งที่เคยเชื่อหรือปฏิบัติ และ 2) การยึดมั่นอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมของตนเองคือ ความภาคภูมิใจและมีลักษณะของลัทธิภูมิใจในชน ชาติและเห็นว่าวัฒนธรรมของตนเองดีกว่า ซึ่งทั้งสองข้อนี้อาจจะนำไปสู่ความสะเทือนใจทาง วัฒนธรรม (culture shock) ดังนั้น คนไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีองค์ความรู้และมีกระบวนการ เรียนรู้ที่จะทำให้มีความเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านประชาคมอาเซียน เพื่อจะได้ก้าวข้าม การยึดมั่นอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมของตนเองและความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน จะนำมาซึ่งการเดินทางแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้น เป็นเท่าทวีของผู้คนในกลุ่มประเทศสมาชิก เช่น การท่องเที่ยว การทำงาน หรือการเดินทางข้าม ประเทศด้วยเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งผู้ที่เดินทางข้ามประเทศก็จะนำพาวัฒนธรรมของตนเองไปเผยแพร่ให้กับ ประเทศที่ตนเองเดินทางไป ในขณะที่เดียวกันกลุ่มคนเหล่านี้ก็จะมีโอกาสได้ประสบและรับรู้วัฒนธรรม ใหม่ ๆ ของประเทศที่ได้ไปอาศัยอยู่ อย่างไรก็ตาม การพบเจอกับวัฒนธรรมใหม่ที่แตกต่าง อาจ นำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (culture clash) หรืออาจจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าวัฒนธรรมของ ตนดีกว่าวัฒนธรรมอื่น (culture chauvinism) ดังนั้นกระบวนการการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจึงมี ความสำคัญและจำเป็น เพราะว่ากระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจะทำให้เข้าใจในความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่างได้โดยปราศจากความรู้สึกในด้าน ลบต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ (อัครวรรณ์ แสงวิภาค, 2557, 19)

ทฤษฎีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเริ่มจากการเตรียมความพร้อมที่จะพบเจอวัฒนธรรมที่ แตกต่าง

กลุ่มคนที่มีโอกาสประสบพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างมีความจำเป็นต้องเตรียมความ พร้อมในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งมี 8 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) นักท่องเที่ยวข้ามประเทศ (tourists) 2) นักศึกษาระหว่างประเทศ (international students) 3) ผู้ที่ไปอยู่ชั่วคราวด้วยเหตุผล ทางธุรกิจ (business sojourners) 4) คู่สมรสที่สมรสกับชาวต่างชาติ และเด็ก (spouses and children) 5) ผู้อพยพเพื่อไปตั้งรกราก (immigrants) 6) ผู้ลี้ภัยข้ามประเทศ (refugees) 7) เจ้าของ ธุรกิจที่ต้องย้ายธุรกิจ (business expatriate) และ 8) นักธุรกิจระหว่างประเทศ (international business man) ดังนั้นหากบุคคลทั้ง 8 กลุ่มนี้ มีการเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมก่อนที่จะไป ประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่แตกต่างจะสามารถลดโอกาสของการเกิดขึ้นของความสะเทือนใจทาง วัฒนธรรม (culture shock) ได้ในระดับหนึ่ง ดังที่ Oberg (1960 อ้างใน อัครวรรณ์ แสงวิภาค, 2557, 21) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ควรมีการจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอวัฒนธรรมใหม่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และสถานการณ์ เช่น การแบ่งนักท่องเที่ยวยเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ กลุ่มที่รับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ดีอาจจะ พาไปรับประทานอาหารพื้นเมือง กลุ่มที่รับไม่ได้อาจจะพาไปร้านอาหารสากลที่โรงแรม เป็นต้น

2. ตรวจวัดระดับความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมด้วยการวิเคราะห์จากลำดับความสำคัญ (ABC analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ลำดับมากน้อยหรือก่อนหลัง โดยพิจารณาจากระดับการยอมรับได้ของแต่ละบุคคล เช่น คนไทยจะสะเทือนใจมากกับการรับประทานสุนัข ดังนั้น การพานักท่องเที่ยวไทยกลุ่มนี้ไปประเทศเวียดนาม จึงไม่ควรพาไปรับรู้หรือเยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าว

3. การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ (affective) เช่น การให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจจากคนรอบข้าง การตรวจสอบสถานะทางจิตวิทยา ก่อนออกเดินทาง เตรียมกระบวนการบำบัดลดความสะเทือนใจที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการเดินทาง เช่น หากนักท่องเที่ยวไปเจอสถานการณ์ที่บีบคั้นอารมณ์และความรู้สึกจนกลายเป็นความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม จะเป็นประสบการณ์ที่ไม่น่าประทับใจนัก ดังนั้นต้องมีการเตรียมความพร้อมและแนวทางแก้ไข

4. เข้าใจพฤติกรรม (behavioural) เป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มชนที่จะต้องไปพบเจอในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ภาษากายที่แตกต่างพฤติกรรมที่แตกต่าง ซึ่งต้องทำความเข้าใจ เช่น อาจจะมีการเรียนรู้ผ่านการอบรมก่อนการเดินทาง เป็นต้น

5. ปรับกระบวนการทัศนคติขององค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม (cognitive: social identity) ผู้ที่ต้องไปอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างต้องมีการปรับกระบวนการทัศนคติในเรื่องวัฒนธรรมความแตกต่างของกลุ่มชนทั้งในและนอกกลุ่มทางวัฒนธรรม เป็นต้น (อัครวรรณ์ แสงวิภาค, 2557, 20-21)

สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ เน้นศึกษาความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนที่ของนักศึกษา โดยเน้นศึกษาเสาที่สามของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เนื่องจากมีความใกล้ตัวนักศึกษามากที่สุด

ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community: ASCC) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นภูมิภาคที่เอื้ออาทร เกิดความรู้สึกรักและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเคารพในความแตกต่าง ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน เช่น การพัฒนาสังคมอาเซียน โดยยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาส และที่อาศัยในถิ่นทุรกันดาร พัฒนาการฝึกอบรม การศึกษาระดับพื้นฐานและสูงกว่า การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงาน และพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะ

ประชาคมอาเซียนได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประชาคมอาเซียน โดยมีความร่วมมือในการพัฒนาด้านการศึกษาให้กับประชากรอาเซียน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสาร พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในแต่ละสายวิชาชีพและสายงานทั่วไป และปลูกจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสร้างอัตลักษณ์อาเซียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับภูมิภาคของตน

ความร่วมมือของประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม เห็นได้ชัดเจนจากการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาให้กับประชากรอาเซียน ที่ริเริ่มนำมาปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มดำเนินการครั้งแรกในปี 2508 จากการก่อตั้งองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่ง

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization; SEAMEO) หรือซีมีโอ โดยมีกลไกของการประชุมใหญ่ประจำปี คือ การประชุมรัฐมนตรีศึกษา (สภาซีแมค)

จากนั้นในปี 2518 มีการจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities) โดยยกระดับความร่วมมือสู่ระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านการศึกษา ใน ปี 2520 โดยยกระดับเป็นอาเซียนด้านการศึกษา (ASEAN Committee on Education; ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนขึ้นในปี 2532 และการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร และแบ่งปัน (Chaam-Huahin Declaration on Strengthening Cooperation on Education to Achieve an ASEAN Caring and Sharing Community) เป็นการประชุมระดับผู้นำอาเซียน เพื่อย้ำถึงบทบาทสำคัญของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 โดยสาระสำคัญของปฏิญญาที่เกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาในเสาเศรษฐกิจคือ

1. พัฒนาจัดทำแผนบูรณาการ เพื่อจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน ด้วยการจัดทำ ASEAN Benchmarking และระบบการเทียบโอนหน่วยกิต โดยให้ความสำคัญกับสถาบันการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา

2. ส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนนักเรียน ด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน

3. สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ โดยเริ่มในบางสาขาอาชีพก่อน เช่น ด้านบัญชี การแพทย์ วิศวกรรม พยาบาล และสถาปนิก โดยส่งเสริมให้มีการร่วมมือ และปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม

4. สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายสารสนเทศอาเซียนด้านทรัพยากรมนุษย์

ทั้งนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน ได้มีความร่วมมือด้านแรงงาน โดยการให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนของแรงงาน ด้วยการไม่สนับสนุนการค้าแรงงานเด็ก ต่อต้านการกดขี่แรงงาน การร่วมมือกับปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่น การบังคับเด็กมาเป็นแรงงานการค้าผู้หญิง ส่งเสริมการพัฒนาชนบท การให้การศึกษา การขจัดความยากจน การพัฒนาสตรีด้วยการส่งเสริมให้มีอาชีพเลี้ยงตัวได้และให้มีการศึกษา และการส่งเสริมสวัสดิการสังคม เช่น การให้การรักษาพยาบาล และการให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ อาเซียนยังเน้นการขจัดความยากจน การเพิ่มการจ้างงานที่มีผลผลิตที่สูงขึ้น และการคุ้มครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมมือกัน และได้รับการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศ และองค์การเอกชนต่าง ๆ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นจุดมุ่งหมายหลักประการหนึ่งของประชาคมอาเซียน ในการยกระดับความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง เช่น ปัญหาความยากจน แรงงาน สิ่งเสพติด สิ่งแวดล้อม ผู้ด้อยโอกาส และโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ประชากรอาเซียนอยู่ในสังคมที่มีความแข็งแกร่ง มีจริยธรรม และธรรมาภิบาล และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ประชาคมอาเซียนได้จัดทำแผนการรวมเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง จึงได้กำหนดแผนงานความร่วมมือเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับ

ภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีสังคมที่มั่นคง ประชาชนยึดมั่นคุณธรรม ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า และมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอนาคต ตลอดจนสามารถรับมือกับวิทยาการสมัยใหม่ และการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มมากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Community) องค์การต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ (กัลยารัตน์ วีระธนชัยกุล 2558, 278-280)

การเข้าใจที่มาและจุดมุ่งหมายของประชาคมอาเซียน ตลอดจนบทบาทของสถาบันการศึกษาต่อประชาคมอาเซียนมีความสำคัญต่อการวางกรอบการดำเนินการวิจัยในภาพรวม

แบบจำลองของเบอร์โล (Berlo's SMCR Model of Communication, 1960)

ผู้วิจัยนำแบบจำลองของเบอร์โลมาเป็นการรอบในการศึกษา โดยเลือกศึกษาในประเด็นช่องทาง เนื้อหา และผู้รับสาร โดยพิชญพร ประครองใจ (2558, 19-23) ให้ข้อมูลว่า องค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสาร คือ ตัวแปรหรือส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดกระบวนการสื่อสาร โดยไม่สามารถขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทางเดียวหรือการสื่อสารสองทางก็ตาม องค์ประกอบในที่นี้ ประกอบไปด้วย

1. ผู้ส่งสาร

ผู้ส่งสาร (sender) คือ ผู้เริ่มต้นการสื่อสาร กล่าวคือ เริ่มต้นสร้างและส่งสารไปยังผู้อื่นในการสื่อสารครั้งหนึ่ง ๆ นั้น ผู้ส่งสารจะทำหน้าที่เข้ารหัส (encoding) หมายถึง การแปลสารให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นแทนความคิด ได้แก่ วจนภาษา (ภาษาพูด, ภาษาเขียน) และอวจนภาษา (อากัปกริยาท่าทางต่าง ๆ) สารที่ถูกเข้ารหัสแล้ว จะถูกผู้ส่งสารส่งไปยังผู้รับสาร โดยผ่านช่องทางการสื่อสารทางใดทางหนึ่ง ในสถานการณ์การสื่อสารต่าง ๆ ผู้ส่งสารจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการที่จะเป็นผู้เริ่มต้นสื่อสาร ถือเป็นบุคคลแรกที่จะทำให้กระบวนการในการสื่อสารเกิดขึ้น แต่เนื่องจากการสื่อสารของมนุษย์มีหลายประเภทและหลายระดับ จำนวนของผู้ส่งสารจึงอาจจะแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม การเป็นผู้ส่งสารไม่ว่าจะในการสื่อสารประเภทใดและระดับใดก็ตามย่อมต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการสื่อสารที่สำคัญ คือ การมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในเนื้อหาของเรื่องราวที่ตนจะสื่อสารกับผู้อื่น มีความพยายามที่จะเข้าใจความสามารถและความพร้อมในการเปิดรับสารของผู้ที่ตนสื่อสารด้วย และการรู้จักเลือกใช้วิธีการในการสื่อสารให้เหมาะสมกับวาระโอกาสและกลุ่มเป้าหมายสาร

2. สาร (message)

คือ เรื่องราวอันมีความหมายและแสดงออกมาโดยอาศัยภาษา หรือสัญลักษณ์ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ สารจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ส่งสารเกิดความคิด และต้องการจะส่งหรือถ่ายทอดความคิดนั้นไปสู่การรับรู้ของผู้อื่น (ผู้รับสาร) การส่งสารนั้นทำได้โดยการที่ผู้ส่งสารแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อแทนความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้น พฤติกรรมที่ว่านี้ เช่น การพูด การเขียน การวาดภาพ การแสดงอาการหรือกิริยาท่าทาง

ความสำคัญของสารที่ถูกส่งมาจากผู้ส่งสาร คือ การทำหน้าที่ทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ความหมายและมีปฏิกิริยาตอบสนอง การที่ผู้รับสารจะรับสารที่ถูกส่งมาในรูปของสัญลักษณ์ได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับว่า ผู้รับสารมีทักษะในการรับสารมากหรือน้อยทักษะในการรับสาร ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ การคิดพิจารณา ความเข้าใจทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

สารโดยทั่วไปประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการดังนี้

2.1 รหัสของสาร

รหัสของสาร (message codes) คือ ภาษา (language) สัญลักษณ์ (symbolic) หรือสัญญาณ (signal) ที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้แสดงออกแทนความคิดเกี่ยวกับบุคคลและสรรพสิ่งต่าง ๆ เราสามารถแบ่งรหัสของสารออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1.1 รหัสของสารที่ใช้คำพูด (verbal message codes) ได้แก่ ภาษา อันเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์ ได้พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาทุกภาษาของมนุษย์ มีการสร้างขึ้นและถูกพัฒนาสืบทอดมาโดยลำดับ

2.1.2 รหัสของสารที่ไม่ใช้คำพูด (nonverbal message codes) ได้แก่ ระบบสัญลักษณ์ สัญญาณ หรือเครื่องหมายใด ๆ ก็ตามที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ถ้อยคำ เช่น อากัปกิริยา ท่าทาง ซึ่งมนุษย์ในแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมพัฒนาขึ้นและรับรู้ความหมายร่วมกัน เช่น การพยักหน้าแสดงอาการตอบรับหรือแสดงความเข้าใจ เห็นด้วย หรือสัญญาณไฟจราจร ล้วนแต่เป็นรหัสของสารที่ไม่ใช้คำพูด ทำหน้าที่เป็นการบอกเรื่องราวที่มนุษย์ตกลงรับรู้ความหมายร่วมกัน

2.2 เนื้อหาของสาร

เนื้อหาของสาร (message content) ที่มนุษย์สื่อสารกันนั้น ครอบคลุมถึงความรู้และประสบการณ์มนุษย์ ที่มนุษย์ต้องการจะถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจร่วมกัน ดังนั้น เมื่อพูดถึงเนื้อหาของสารแล้วจะมีขอบเขตกว้างขวางไม่มีที่สิ้นสุด เราอาจแบ่งเนื้อหาของสารได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.2.1 สารประเภทข้อเท็จจริง คือ สารที่รายงานให้ทราบถึงความจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกทางกายภาพและอยู่ในวิสัยที่มนุษย์จะตรวจสอบได้ถึงความแน่นอนถูกต้องของสารนั้น หากพิสูจน์ตรวจสอบแล้วสารนั้นเป็นจริง สารนั้นจึงจัดได้ว่าเป็นสารที่มีคุณภาพควรแก่การเชื่อถือ

2.2.2 สารประเภทข้อคิดเห็นคือ สารซึ่งเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจจากการประเมินของผู้ส่งสาร อาจเป็นความรู้สึก แนวคิด ความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น ต่อวัตถุ หรือต่อเหตุการณ์ใดก็ตาม สารประเภทนี้เป็นสารที่ไม่อยู่ในวิสัยที่ถูกตรวจสอบได้ว่าเป็นจริงหรือไม่ อาจทำได้เพียงแค่การประเมินความน่ารับฟัง ความสมเหตุสมผล ตลอดจนความเป็นไปได้ของสารนั้นเท่านั้น เพราะต่างคนต่างมีความคิด มีความรู้สึก อารมณ์ต่อวัตถุ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป

2.2.3 สารประเภทความรู้สึก คือ สารที่เกิดจากจินตนาการจากการเพ้อฝัน จากอารมณ์ศิลปิน อาทิ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน นวนิยาย และเรื่องสั้น

ปัจจุบันในกระบวนการสื่อสารมวลชนโดยส่วนใหญ่แล้ว จะมีเนื้อหาของสารทั้ง 3 ประเภทนี้ปรากฏอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เช่น นวนิยายที่ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ละครทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แต่ทั้งนี้จะมีมากขึ้นขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารงานของสื่อแต่ละประเภท จริยธรรม จรรยาบรรณและความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมที่สื่อสารมวลชนนั้น ๆ ดำเนินการอยู่ด้วย

2.3 การจัดสาร

การจัดสาร (message treatment) สารที่ถูกจัดเตรียมมาอย่างดีทั้งในเรื่องของการเรียบเรียง ลำดับความยากง่าย รูปแบบการใช้ภาษา จะทำให้สารนั้นมีคุณสมบัติในการสื่อสารได้ ตัวอย่างของการจัดสารที่เห็นได้ชัด คือ การจัดสารในการโฆษณา ซึ่งผู้ส่งสารได้ให้ความสำคัญ พิถีพิถันในการจัดสาร เพื่อให้สารนั้นสามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร สามารถที่จะให้ความเข้าใจข้อคิดเห็นต่าง ๆ ได้ ตามที่ผู้ส่งสารต้องการ การจัดสารในการเขียนข่าว ผู้เขียนข่าวจะต้องมีการจัดลำดับเรียบเรียงเนื้อหาตามโครงสร้างการเขียนข่าว ด้วยความกระชับ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย โดยที่รายละเอียดของข่าวไม่ขาดตกบกพร่อง

3. ช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (channel/media) ในการสื่อสารใด ๆ ก็ตาม ผู้ส่งสารต้องอาศัยช่องทางหรือสื่อทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสาร โดยทั่วไปแล้ว สารที่ถูกผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสารจะเข้าไปสู่ระบบการรับรู้ของมนุษย์โดยผ่านประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่ง หรือหลายทาง ได้แก่ ทางการเห็นโดยประสาทตา ทางการได้ยินโดยประสาทหู ทางการได้กลิ่นโดยประสาทจมูก ทางการสัมผัสโดยประสาทกาย และทางการลิ้มรสโดยประสาทลิ้น

การสื่อสารระหว่างบุคคล 2 คนที่อยู่ต่อหน้ากัน สาร จะผ่านช่องทางเหล่านี้ไปสู่การรับรู้ของผู้กระทำการสื่อสารทั้ง 2 ฝ่าย แต่ในการสื่อสารสำหรับคนที่อยู่ห่างไกลกัน มนุษย์ต้องอาศัยชิ้นมาเป็นเครื่องมือช่วยให้การติดต่อระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารมีความเป็นไปได้ เนื่องจากสื่อที่มนุษย์ใช้ในการนำพาข่าวสารมีมากมายหลายประเภท เพื่อลดความสับสน จึงจัดแบ่งประเภทของสื่อ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การแบ่งประเภทของสื่อตามเกณฑ์ต่าง ๆ

ประเภทของสื่อ	ตัวอย่างสื่อ
1. สื่อธรรมชาติ	อากาศ แสง เสียง
2. สื่อบุคคล	พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ นักสื่อสารองค์กร วิทยากร ผู้บรรยาย
3. สื่อสิ่งพิมพ์	แผ่นพับ ใบปลิว จุลสาร วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์

ประเภทของสื่อ	ตัวอย่างสื่อ
4. สื่อมวลชน	หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต
5. สื่อเฉพาะกิจ	คู่มือ หรือสื่อที่จัดทำขึ้นเฉพาะกิจกรรม/โครงการนั้น ๆ
6. สื่อกิจกรรม	การใช้สื่อหลากหลายประเภทเพื่อให้กิจกรรมนั้นสมบูรณ์ เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงสินค้า มินิคอนเสิร์ต การเสวนา การตอบคำถามชิงรางวัล การแสดงต่าง ๆ ฯลฯ
7. สื่อพื้นบ้าน	วัตถุ พิธีกรรม และการแสดง อาทิ เพลงฉ่อย ลิเก ลำตัด

ที่มา: (พิชญพร ประครองใจ, 2558, 23)

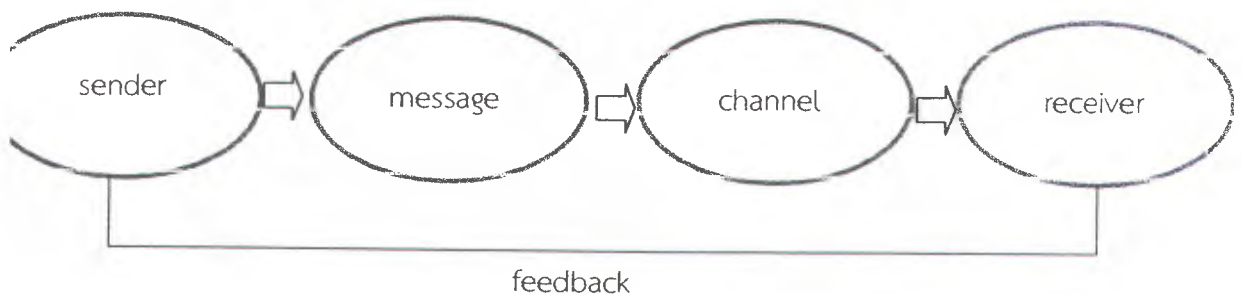
4. ผู้รับสาร

ผู้รับสาร (receiver) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานประการสุดท้ายในกระบวนการสื่อสาร และเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการสื่อสารใด ๆ ก็ตามจะไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ได้เลย หากผู้รับสารไม่เข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนเองที่มีต่อการสื่อสาร ซึ่งผู้รับสารนั้นมีบทบาทขั้นพื้นฐาน 2 ประการ ดังนี้

4.1 การรู้ความหมายตามเรื่องราวที่ผู้ส่งสารส่งผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง

4.2 การแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร

ดังนั้น ในกระบวนการสื่อสารใด ๆ ก็ตาม การสื่อสารจะเกิดประสิทธิผลได้ต่อเมื่อ ผู้รับสารได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสาร ได้แก่ การเป็นผู้ฟัง การเป็นผู้อ่าน ตลอดจนการเป็นผู้ที่สามารถคิดและรับรู้ความหมายได้ การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร ต่อเรื่องที่สื่อสาร ตลอดจนการเป็นผู้มีความพยายามในการรับสารและสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร ทั้งนี้ เพื่อให้การสื่อสารบรรลุเป้าหมาย

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

ที่มา: (พิชญพร ประครองใจ, 2558, 23)

5. ปฏิกริยาตอบกลับ (feedback) หมายถึง วิธีการที่ผู้รับสารแสดงออกมาให้ผู้ส่งสารได้ทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุเป้าหมายและสร้างความพอใจให้ผู้รับสารมากน้อยเพียงใด เพื่อผู้ส่งสารจะได้นำมาปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือคงสภาพ วิธีการ เนื้อหาสาระของสาร และการเลือกใช้สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร ซึ่งจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือพิจารณาว่าควรจะสื่อสารต่อไปหรือไม่เพียงใด ปฏิกริยาตอบกลับนี้อาจจะแสดงออกทางสีหน้า การตั้งคำถาม การพูดโต้ตอบร่วมการสนทนา หรือแสดงความคิดเห็น โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ปฏิกริยาตอบกลับแบบทันทีทันใด (immediate feedback) และปฏิกริยาตอบกลับแบบช้า ๆ (delayed feedback) นอกจากนี้ ปฏิกริยาตอบกลับยังมีด้วยกัน 2 ลักษณะคือ ปฏิกริยาตอบกลับเชิงบวก (positive feedback) และปฏิกริยาตอบกลับเชิงลบ (negative feedback)

การสื่อสารจะประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะส่วนของผู้ส่งสารต้องมีความรู้ (knowledge) มีทัศนคติ (attitude) และความชำนาญ (practice) อันเพียงพอที่จะทำให้การสื่อสารบรรลุผลได้ และผู้รับสารสามารถเข้าใจในเนื้อหาสารนั้นอย่างครบถ้วนด้วยความเต็มใจ การที่ผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารได้นั้น สิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้คือ ผู้ส่งสารต้องมีความน่าเชื่อถือ (credibility) และแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือสูงจะมีผลในการสื่อสารชักจูงใจสูงกว่าแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือน้อยกว่า (Berlo, 1960: 71 อ้างใน พิชญาพร ประครองใจ, 2558, 39)

ตารางที่ 2.2 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของ David K. Berlo

S	M	C	R
SOURCE	MESSAGE	CHANNEL	RECEIVER
comm. skill	content	seeing	comm. skill
attitude	treatment	hearing	attitude
knowledge	code	touching	knowledge
soc. system		smelling	soc. system

ที่มา: (ปรับปรุงจาก Berlo (1960 อ้างใน พิชญาพร ประครองใจ, 2558, 39)

สื่อกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์

การจัดจำแนกประเภทสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือรณรงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นั้น มีหลากหลายประเภทสื่อ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ปัจจัย บริบทในการเลือกใช้สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์แต่ละครั้ง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษา “สื่อกิจกรรม” หรือ “โครงการ”

สุภาภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช (2552, 136-138) เสนอว่าสื่อกิจกรรมหรือโครงการเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่เห็นในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างภาพลักษณ์

การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สามารถทำได้โดยการให้ข้อมูล ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ถูกต้อง ตรงไปตรงมา และมีกิจกรรมร่วมกับผู้บริโภคร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยที่บุคลิกภาพ หรือเอกลักษณ์ของแต่ละองค์การ สามารถสร้างเป็นภาพลักษณ์ในด้านบวกได้จากนโยบายการดำเนินงาน หรืออาจสร้างจาก

ลักษณะของตัวผลิตภัณฑ์ตลอดจนการบริการ แล้วแต่กรณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสร้างภาพที่ประทับใจของผู้บริโภคมากน้อยหรือยาวนานเพียงใดแค่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกลยุทธ์และความสม่ำเสมอจากโครงการรณรงค์ขององค์กรนั้น

หากองค์กรใดมีภาพลักษณ์ที่ดี หรือภาพลักษณ์ด้านบวก ย่อมได้รับการยอมรับ ความไว้วางใจในการดำเนินกิจการ และง่ายต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ หรือการยอมรับในตัวองค์กร นอกจากนี้ พนักงานยังจะเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และพร้อมที่จะอุทิศตนทำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มที่ส่งผลให้เกิดผลดีกับองค์กรได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพภายในองค์กร

ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของธุรกิจใด ๆ ส่วนหนึ่งมาจากสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ปฏิบัติงานภายใน ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ จึงได้จัดกิจกรรมภายในขึ้น เพื่อรณรงค์ ฟื้นฟูขวัญ และกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ให้เกิดความสามัคคี กลมเกลียว และมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน โดยถือว่า โครงการรณรงค์เป็นส่วนสำคัญของแต่ละองค์กรซึ่งต่างมุ่งหวังให้ตัวองค์กรมีความแข็งแกร่งจากภายใน

การจัดโครงการรณรงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์ภายใน เป็นการใช้กิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงให้สมาชิกในฝ่ายต่าง ๆ ได้รับความเข้าใจ และแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีทัศนคติและหลักในการปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกันทุกระดับชั้น ถ้าหากภายในองค์กรมีความแข็งแกร่ง มีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกันแล้ว ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่องค์กรนั้นจะดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์สำหรับบุคคลภายนอกได้ประสบความสำเร็จต่อไป

3. เพื่อส่งเสริมการขายหรือการตลาด

การส่งเสริมการขายในกระบวนการทางการตลาด ถ้าจะให้สมบูรณ์แบบและเข้าถึงจิตใจผู้บริโภคได้ นอกจากการโฆษณาแล้ว ยังต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์มาช่วยในการรณรงค์ เผยแพร่สินค้าและบริการด้วยเช่นกัน เพราะการประชาสัมพันธ์สามารถอธิบายรายละเอียด ไม่ว่าจะเป็นด้านกระบวนการผลิตที่พิถีพิถันด้วยเครื่องจักรทันสมัย และด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ผู้บริโภคมีความนิยม ชื่นชอบในตัวสินค้า ฯลฯ เนื่องจากสามารถให้รายละเอียดและการโน้มน้าวใจได้หลากหลายวิธีการด้วย นอกเหนือไปจากการใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแล้ว

นอกจากนี้ ในองค์กรธุรกิจหลายแห่งได้จัดกิจกรรมเสริมเพื่อตอบสนอง หรือคืนกำไรให้กับลูกค้า จะช่วยเน้นย้ำและเพิ่มความชื่นชอบรวมทั้งความภักดีต่อตัวสินค้าได้อีกด้วย

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมร่วมกับสังคมจะเป็นการผูกมิตร สามารถโน้มน้าวให้ผู้บริโภคเกิดความเลื่อมใส โกลัซิด โดยที่ชื่อผลิตภัณฑ์และบริการจะประทับใจในใจของผู้บริโภค จนกระทั่งเมื่อต้องตัดสินใจเลือกซื้อ จะช่วยให้การตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์และบริการได้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้คนไทยใช้บางจาก โดยจัดทำโครงการรักบ้านเกิด เมื่อจะเติมน้ำมัน ก็นึกถึงการสนับสนุนคนไทยด้วยกัน ก็จะเติมน้ำมันจากปั้มน้ำมันบางจาก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การที่ผู้บริโภคจะใช้เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเลือกมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วยเช่นกัน

4. เพื่อสนับสนุนกิจการและองค์การ

การที่หน่วยงานได้มีการเผยแพร่ข่าวสารและมีกิจกรรมร่วมในสังคมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งกลุ่มประชาชน และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะส่งผลในแง่การได้รับความร่วมมือและสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลงทุนขยายกิจการ การกระจายหุ้น เป็นต้น

5. เพื่อแก้ไขปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ

ในกรณีที่มีข้อมูล ข่าวสารที่ส่งไป เกิดการรับที่ผิดพลาด หรือข่าวสารเบี่ยงเบนไปจากความจริง ประชาชนเกิดความเข้าใจผิดในวิธีการดำเนินงาน หรือเข้าใจผิดในตัวผลิตภัณฑ์ วิศวกรพิจารณาไป ในทางลบ ดังนั้น นักประชาสัมพันธ์ขององค์การจะต้องแก้สถานการณ์ หรือตอบโจทยปัญหาที่เกิด จากความเข้าใจผิดของกลุ่มคนบางกลุ่มเพื่อปกป้องภาพลักษณ์และชื่อเสียงกลับคืนมา โดยวิธีการแก้ไข ต้องทำอย่างรวดเร็ว ทันที มีการชี้แจงอย่างนุ่มนวล ให้ข้อมูลตรงไปตรงมา เป็นความจริงมากที่สุด หรืออาจใช้วิธีการนำสื่อมวลชน กลุ่มคนที่เข้าใจผิดเข้าเยี่ยมชมกิจการ รับฟังคำบรรยาย เพื่อปรับ ความเข้าใจให้ถูกต้อง

นอกจากนี้ องค์การจำเป็นต้องรักษาชื่อเสียงให้กลับคืนมาเช่นเดิม ใช้โอกาสนี้เผยแพร่ คุณความดี จัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจต่อองค์การ ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม และสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีเด่น เช่น ดำเนินธุรกิจด้วยความจริงใจ ซื่อตรง ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย การได้รับรางวัล ตลอดจนการบริการที่ดีที่สุด เป็นต้น

ประโยชน์สื่อกิจกรรมต่อองค์กร

สมิธยา กิจงาม (ม.ป.ป., ออนไลน์) เห็นว่าสื่อกิจกรรมหรือโครงการที่ดีจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. สามารถตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของหน่วยงานได้
2. มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถดำเนินงาน และปฏิบัติได้
3. รายละเอียดของโครงการ ต้องสอดคล้อง และสัมพันธ์กัน ตั้งแต่ประเด็นแรก ถึง ประเด็นสุดท้าย กล่าวคือ วัตถุประสงค์ ของโครงการ ต้องสอดคล้องกับหลักการ และเหตุผล วิธีการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป็นต้น

4. รายละเอียดโครงการ สามารถเข้าใจได้ง่าย มีการใช้ภาษาที่เข้าใจกันทั่วไป สะดวกต่อ การดำเนินงานตามโครงการ โดยสามารถตอบคำถาม ต่อไปนี้ได้คือ

- โครงการอะไร	→	ชื่อโครงการ
- ทำไมต้องริเริ่มโครงการ	→	หลักการและเหตุผล
- ทำเพื่ออะไร	→	วัตถุประสงค์
- ปริมาณที่จะทำเท่าไร	→	เป้าหมาย
- ทำอย่างไร	→	วิธีดำเนินการ
- จะทำเมื่อไร นานแค่ไหน	→	ระยะเวลาดำเนินการ
- ใช้ทรัพยากรเท่าไร และได้มาจากไหน	→	งบประมาณ แหล่งที่มา
- ใครทำ	→	ผู้รับผิดชอบโครงการ

- บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ → การประเมินผล
- เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ แล้วจะได้อะไร → ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5. สามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย และสามารถติดตามประเมินผลได้

6. โครงการต้องกำหนดขึ้น จากข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ

7. โครงการต้องได้รับการสนับสนุนในด้านทรัพยากร และการบริหารอย่างเหมาะสม

8. โครงการต้องมีระยะเวลาในการดำเนินงาน ต้องระบุถึงวัน เวลาที่เริ่มต้น และสิ้นสุดโครงการ

ประเภทของสื่อกิจกรรมหรือโครงการประชาสัมพันธ์

สุภาภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช (2552, 128-134) เห็นว่า โครงการรณรงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง ดังนี้

1. เกณฑ์เรื่องระยะเวลาในการดำเนินการ

บุษบา สุธีธร และวรรณิ สีลาเวชบุตร (2537, 331-133 อ้างใน สุภาภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช, 2552, 128-133) เห็นว่า การคำนึงถึงเรื่องระยะเวลาในการดำเนินการตามโครงการรณรงค์ ทำให้สามารถแบ่งโครงการรณรงค์ทางการประชาสัมพันธ์ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ โครงการรณรงค์เฉพาะกิจ และโครงการรณรงค์แบบต่อเนื่อง

1.1 โครงการรณรงค์เฉพาะกิจ โครงการประเภทนี้ มักจะทำขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อหวังผลในระยะเวลาสั้นตามที่กำหนดไว้ และมุ่งให้เกิดผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยการรณรงค์จะใช้สื่อหลาย ๆ ประเภทพร้อม ๆ กันด้วยความถี่สูง และเมื่อโครงการนั้นประสบความสำเร็จ ก็เป็นอันเสร็จสิ้นโครงการ

โครงการในลักษณะนี้มีทั้งที่เป็นของภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เช่น ในภาครัฐมีการรณรงค์ให้คนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ภาคเอกชนนำไปใช้ในด้านการศึกษาการตลาดสำหรับสินค้าหรือบริการ ด้วยการลดราคาพิเศษ การให้ทดลองใช้สินค้าหรือบริการฟรี ส่วนทางการกุศล เช่น การเดินวิ่งการกุศล การให้ร่วมบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

โครงการดังกล่าว มักหวังผลเพียงแค่การรับรู้ หรือสร้างความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

1.2 โครงการรณรงค์แบบต่อเนื่อง โครงการนี้ เป็นการใช้สื่อแบบต่อเนื่องและมีการสร้างการรับรู้ ความสนใจ จากนั้นจึงให้กลุ่มเป้าหมายค่อย ๆ ยอมรับ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในที่สุด โครงการดังกล่าว มักจะใช้กับประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนจำนวนมาก เช่น การรณรงค์เรื่องการวางแผนครอบครัว การป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ การรณรงค์เรื่องเมาไม่ขับเพื่อลดอุบัติเหตุ เป็นต้น

2. เกณฑ์เรื่ององค์การผู้จัดทำ

การแบ่งโดยใช้เกณฑ์นี้ อาจแบ่งที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการได้ 3 ประเภท ได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรเพื่อสาธารณกุศล องค์กรภาครัฐ มักดำเนินการใน

ลักษณะที่เป็นการประชาสัมพันธ์โดยเน้นที่ตัวองค์กร หรือการเน้นภาพลักษณ์ขององค์กร และการนำนโยบายจากรัฐไปสู่การปฏิบัติ ส่วนภาคเอกชนจะเน้นโครงการประชาสัมพันธ์แบบการสื่อสารการตลาด และองค์การสาธารณกุศลจะเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อสาธารณะ ดังนี้

2.1 โครงการรณรงค์ขององค์การภาครัฐ มักเกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ คือ

2.1.1 โครงการที่เป็นนโยบายของรัฐและต้องการความร่วมมือจากประชาชนหลาย ๆ โครงการมักเกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งประชาชนทั่วไปอาจจะยังไม่ได้รับรู้มาก่อน เนื่องจากเป็นโครงการใหม่หรืออาจเป็นโครงการต่อเนื่อง ซึ่งต้องการความร่วมมือจากประชาชน เช่น โครงการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) มหกรรมการกินลาโยช่วยชาติ เป็นต้น

2.1.2 โครงการที่เป็นประโยชน์และต้องการการเปลี่ยนแปลง เป็นโครงการที่เมื่อจัดทำขึ้นแล้ว หากได้เปลี่ยนแปลงไปตามที่ได้อรรถกวีไว้ จะเกิดผลดีต่อประชาชน เช่น โครงการป้องกันยาเสพติด โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โครงการมหกรรมรวมพลังสร้างสุขภาพแห่งชาติ (รวมพลคนเสื้อเหลือง เพื่อการออกกำลังกาย) เป็นต้น

2.1.3 โครงการเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ซึ่งประชาชนต้องปฏิบัติตามเมื่อมีกฎหมายและระเบียบใหม่ ๆ ออกมา รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้าใจเพื่อได้ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง เช่น การเผยแพร่ความรู้เรื่องการเสียภาษีอากรแบบภาษีมูลค่าเพิ่ม การเผยแพร่ความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เป็นต้น

2.1.4 โครงการเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของรัฐ การทำงานของรัฐบางครั้งอาจเกิดข่าวหรือความเข้าใจผิดทำให้เกิดสถานการณ์ที่เลวร้าย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น สถานการณ์ความรุนแรงทางภาคใต้ จำเป็นต้องมีการจัดโครงการสมานฉันท์

2.1.5 โครงการเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตของประเทศ การเกิดปัญหาวิกฤตในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลร้ายต่อด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จำเป็นต้องรีบรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น วิกฤตน้ำมันแพง วิกฤตการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก เป็นต้น

2.2 โครงการรณรงค์ขององค์การภาคเอกชน องค์การภาคเอกชน มีการใช้โครงการรณรงค์ทางการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ โดยทั่วไป มักใช้โครงการรณรงค์ดังนี้

2.2.1 โครงการรณรงค์โดยใช้การประชาสัมพันธ์แบบการสื่อสารการตลาด โครงการในลักษณะนี้ ดำเนินการโดยการเผยแพร่ สื่อสาร กระจายข่าว หรือการจัดกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการวางตลาดสินค้าโดยให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเผยแพร่ในหมู่ผู้บริโภค เพื่อการมีส่วนแบ่งการตลาดที่หน้าหนาคู่แข่ง และเพื่อผลักดันยอดขายให้เพิ่มขึ้น ส่วนในภาครัฐ จะมีการบูรณาการสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กร หรือเพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร หรือเพื่อขอความสนับสนุนหรือให้เกิดการยอมรับในภารกิจใดภารกิจหนึ่งขององค์กร

เช่น การรณรงค์ให้ช่วยกันกวาดล้างคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปจากแผ่นดินไทยตามโครงการ เมืองไทยใสสะอาด ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)

การประชาสัมพันธ์สำหรับการตลาดนั้น นักประชาสัมพันธ์ จะต้องใช้ยุทธวิธี หรือมีเทคนิคการสื่อสารที่ดึงดูด น่าสนใจ ทันยุคสมัย เพื่อสามารถโน้มน้าวความสนใจจากผู้บริโภค การทำประชาสัมพันธ์ จะต้องแสดงให้เห็นคุณสมบัติเด่นของสินค้า บริการ หรือกิจกรรมขององค์การ สร้างความพึงพอใจ และความมั่นใจ จนผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายไม่เกิดความลังเลที่จะเลือกเป็นอันดับแรก หรือตัดสินใจร่วมกิจกรรม

2.2.2 โครงการรณรงค์โดยใช้การประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การ เป็นการให้ข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และความคืบหน้าในการดำเนินงานขององค์การอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอแก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความเชื่อถือ ความนิยม และสัมพันธ์ภาพอันดี ระหว่างหน่วยงานกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มเป้าหมายภายในและกลุ่มเป้าหมายภายนอก ทั้งนี้ ถือเป็นภารกิจและความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร และสมาชิกทุกคนในองค์การ รวมถึงการปฏิบัติงานตามหน้าที่และการติดต่อกับประชาชน เพราะฉะนั้นทุก ๆ คนในองค์การจะต้องเข้าใจนโยบายอย่างกระจ่างชัด สามารถเชื่อมโยงความรู้สึกนึกคิดระหว่างหน่วยงานกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้

2.3 โครงการรณรงค์ขององค์การเพื่อสาธารณกุศล องค์การดังกล่าวมักใช้โครงการรณรงค์โดยใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อสาธารณะหรือเพื่อพัฒนาสังคม เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานขององค์การดังกล่าวอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม โครงการรณรงค์ในลักษณะนี้ อาจเป็นโครงการมาจากหน่วยงานภาครัฐ หรือการให้ความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชนกับภาครัฐ และองค์การเพื่อสาธารณกุศล ในลักษณะความร่วมมือแบบหลายหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ร่วมกันในสังคม หรือคนในชุมชน เป็นการพัฒนาสังคมหรือการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก หรือการขจัดปัญหาออกจากสังคม โครงการดังกล่าว มักมุ่งในประเด็น ดังนี้ (จิตรภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์, 2548, 11 อ้างใน สุภภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช, 2552, 128-132-133)

2.3.1 เพื่อปลูกฝังให้ตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3.2 เพื่อให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ

2.3.3 เพื่อพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต

นักประชาสัมพันธ์ต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รู้ปัญหา เข้าใจสิ่งแวดล้อม และความเคลื่อนไหวภายในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ เช่น การรณรงค์ให้คนตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองโดยการไปเลือกตั้ง การร่วมมือกันรักษาความสะอาด การเสียภาษีให้รัฐ เป็นต้น

3. เกมที่เรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการ

Newsom, Doug & Turk , Judy VanStyke & Kruckberg, Dean (2000, 434-435 อ้างใน สุภภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช, 2552, 128-134) แจ้งว่า การแบ่งประเภทโดยใช้เกณฑ์เรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นไปตามทฤษฎี KAP ซึ่งมีตัวแปรที่เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ 3 ตัวแปรด้วยกัน (อ้างใน สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร, 2533, 118 อ้างใน อ้างใน สุภภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช, 2552, 128-134) ประกอบด้วย ความรู้ (knowledge) ทักษะ (attitude) และการยอมรับ

ปฏิบัติ (practice) โดยที่ทฤษฎีดังกล่าวได้นำมาเป็นเครื่องมือในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารจากผู้ส่งสารหรือองค์การไปยังผู้รับสารเป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายขององค์การ โดยที่การประชาสัมพันธ์ ได้นำตัวแปรดังกล่าวมาใช้ในการแบ่งประเภทของโครงการรณรงค์ด้วย เช่น Newsom, Turk & Kruckeberg ได้ใช้เกณฑ์ในเรื่องวัตถุประสงค์จากตัวแปร 3 ตัวนี้ไปแบ่งประเภทโครงการรณรงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์ได้เป็น 6 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

- 3.1 โครงการรณรงค์เพื่อการระมัดระวัง
- 3.2 โครงการรณรงค์เพื่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร
- 3.3 โครงการรณรงค์เพื่อให้ความศึกษา
- 3.4 โครงการรณรงค์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติ
- 3.5 โครงการรณรงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
- 3.6 โครงการรณรงค์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

จะเห็นว่า ตัวแปรเรื่องการรับรู้ (K-knowledge) เป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงการประเภทที่ 1-3 ตัวแปรเรื่องทัศนคติ (A-attitude) อยู่ในประเภทที่ 4-5 และตัวแปรเรื่อง การยอมรับปฏิบัติ (P-practice) อยู่ในโครงการประเภทที่ 6

การใช้เกณฑ์เรื่องวัตถุประสงค์ในการแบ่งประเภทของโครงการรณรงค์ดังกล่าว Rogers & Storey ได้แบ่งไว้เช่นกัน แต่แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์, 2548, 11 อ้างใน สุภาภรณ์ ศรีดี และปรานณี ไชยพิเศษ, 2552, 128-134)

1. โครงการรณรงค์เพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารให้ทราบ
2. โครงการรณรงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม
3. โครงการรณรงค์เพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ในการเขียนโครงการรณรงค์นั้น จำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์อย่างน้อยในระดับแรก คือ ประเภทการแจ้งข้อมูล ข่าวสาร ส่วนการรณรงค์ประเภทต่อ ๆ มา จำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ในระดับต้น ๆ ด้วย ดังนี้

ประเภทของโครงการ	ระดับของวัตถุประสงค์
โครงการรณรงค์เพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสาร	ข้อ 1
โครงการรณรงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม	ข้อ 1 + ข้อ 2
โครงการรณรงค์เพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	ข้อ 1 + ข้อ 2 + ข้อ 3

ตัวอย่าง โครงการรณรงค์เพื่อให้คนประหยัดพลังงาน ซึ่งหวังผลอยู่ในระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จำเป็นต้องมีระดับของวัตถุประสงค์ของโครงการประเภทเพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสาร และโครงการประเภทเพื่อโน้มน้าวใจ ตามลำดับ เพื่อให้การรับรู้ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ยังมีโครงการรณรงค์ที่ใช้วัตถุประสงค์อีกประเภทที่สามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภทได้แก่ โครงการรณรงค์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ เพื่อสร้างสัมพันธภาพภายในองค์การ เพื่อส่งเสริมการขายหรือการตลาด เพื่อสนับสนุนกิจการขององค์การ และเพื่อแก้ไขปัญหา

หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการเขียนโครงการรณรงค์โดยเฉพาะโครงการรณรงค์ขององค์การภาคเอกชน มักจะดำเนินการโดยมักจะใช้วัตถุประสงค์ดังกล่าว

การเข้าใจที่มาและประโยชน์ของโครงการและสื่อกิจกรรมจะเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากที่สุด และผู้วิจัยได้นำมาประกอบในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

กระบวนการเลือกรับสาร (Selection Process)

การส่งเสริมโดยใช้สื่อกิจกรรมเพื่อสื่อสารทั้งรูปแบบและเนื้อหาแก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ใช้แนวคิดกระบวนการเลือกรับสารมาวิเคราะห์การเข้าถึงสื่อกิจกรรมอาเซียน และเป็นกรอบในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม

กระบวนการเลือกรับสารของคนเราก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตีความในสัญลักษณ์ที่รับมา กระบวนการเลือกรับสารนี้ เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ค่อนข้างสม่ำเสมอขึ้นอยู่กับอารมณ์ความรู้สึก อคติ รวมทั้งวัฒนธรรมของแต่ละคน ซึ่งกระบวนการรับสารประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การเลือกเปิดรับสาร การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ การเลือกตีความ และการเลือกจดจำ

การเลือกเปิดรับสาร (selective exposure) เป็นการที่คนเราเลือกเปิดรับทั้งตัวสาร และสื่อ เช่น ทำไมบางคนเลือกที่จะรับสารเกี่ยวกับข่าวทางหนังสือพิมพ์ บางคนเลือกรับจากสื่อโทรทัศน์ นอกจากนั้นเมื่อเราเลือกสื่อแล้ว แต่ละสื่อก็ยังมีตัวเลือกอีกหลากหลาย เช่น บางคนเลือกเปิดรับข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ บางคนเลือกเปิดรับข่าวในหนังสือมติชน บางคนเลือกเปิดรับข่าวในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เป็นต้น หรือในการสื่อสารระหว่างบุคคลบางครั้งเราเลือกเปิดรับข่าวสารจากคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แล้วค่อยเลือกเปิดรับสารที่คน ๆ นั้นจะส่งออกมา เรามักไม่ยอมรับข้อมูลข่าวสารทุกเรื่องจากคน ๆ หนึ่ง แต่เราจะให้ความเชื่อถือในเรื่องข้อมูลข่าวสารเฉพาะเรื่องเท่านั้นจากบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งเป็นการเลือกเปิดรับสาร ในกรณีของการรับสารจากสื่อมวลชนก็เช่นเดียวกัน เมื่อเราเลือกสื่อได้แล้ว แต่ละคนก็ยังเลือกที่จะเปิดรับสารในแต่ละสื่ออีก เช่น เมื่อเลือกรับข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับนี้แล้ว ก็เชื่อว่าจะเปิดรับข่าวสารทุกชนิด บางคนเปิดรับเฉพาะข่าวการเมือง บางคนเปิดรับเฉพาะข่าวบันเทิง และบางคนเปิดรับเฉพาะข่าวกีฬา เป็นต้น

การเลือกให้ความสนใจ (selective attention) หลังจากที่เราเลือกเปิดรับสื่อและเลือกเปิดรับสารแล้ว เรายังเลือกที่จะให้ความสนใจกับสารอีก เช่น เมื่อเลือกเปิดรับข่าวการเมืองก็เชื่อว่าทุกคนจะให้ความสนใจเหมือนกันหมด บางคนให้ความสนใจเฉพาะข่าวการเมืองต่างประเทศ บางคนให้ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองระดับชาติ บางคนเลือกให้ความสนใจข่าวระดับท้องถิ่น หรือบางคนหลังจากเลือกเปิดรับข่าวกีฬาแล้ว ก็ให้ความสนใจเฉพาะข่าวกีฬาฟุตบอลยุโรป บางคนให้ความสนใจเฉพาะข่าวเกี่ยวกับเทนนิส และบางคนก็สนใจเฉพาะกอล์ฟ เป็นต้น การเลือกให้ความสนใจนี้ สามารถเป็นอุปสรรคในการรับสารของการสื่อสารระหว่างบุคคลได้เช่นกัน เช่น เมื่อในขณะที่เรากำลังสื่อสารอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เราจะให้ความสนใจเฉพาะบางเรื่องที่คน ๆ นั้นกำลังพูดอยู่ ขึ้นอยู่กับความเป็นตัวตนของเรา ถ้าเราเป็นคนชอบรู้เรื่องคนอื่น เราก็จะเลือกให้ความสนใจเมื่อคนนั้นให้ข้อมูลเป็นเชิงนิพนธ์ ถึงบุคคลที่สาม แต่ถ้าเราไม่ชอบ เราก็จะเลือกที่จะไม่ให้ความสนใจกับข้อมูลเหล่านั้น หรือ

ถ้าเราอารมณ์ดี เราก็จะให้ความสนใจกับข้อมูลแทบทั้งหมดที่เขาพูดมา แต่ถ้าเราอารมณ์ไม่ดีกับบุคคลคนนั้นอยู่ เราอาจเลือกให้ความสนใจกับข้อมูลที่จะทำให้เราโกรธเขามากขึ้น

การเลือกรับรู้ (selective perception) เมื่อเราเลือกให้ความสนใจกับสารใดสารหนึ่งแล้ว เราจะเกิดการรับรู้เกี่ยวกับสารนั้น ซึ่งการรับรู้นี้ก็ขึ้นอยู่กับอารมณ์ และวัฒนธรรมของเราเป็นหลัก เช่น เมื่อเราอารมณ์ดี เรามักรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราดีหมด อาหารก็น่ารับประทาน คำพูดก็น่าฟัง แต่งตัวก็ดูดี แต่เมื่อใดก็ตามที่เราอยู่ในอารมณ์ขุ่นมัว การรับรู้สิ่งต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปหมด เช่น ในความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงแรก ๆ อะไรก็ดีไปหมด ไม่ว่าจะคำพูด การแต่งกาย พฤติกรรมเฉพาะตัว แต่เมื่อเวลาผ่านไปความรักจืดจาง คำพูดที่เคยพูดก็เคยคิดว่าหวาน กลับกลายเป็นคำที่ทำร้ายจิตใจกัน การแต่งกายซึ่งเคยสื่อความหมายในรสนิยมที่เราชื่นชอบก็ดูขัดตาไปหมด การสบุขุขุที่เรเคยมองว่าทำให้เขาดูเท่ก็ดูถึงกับจัดซื้อให้และจุดให้ ก็กลายเป็นของเหม็นไม่ยอมให้เข้าใกล้

การเลือกตีความ (selective interpretation) เมื่อเรามีการรับรู้ที่ติดต่อกับสิ่งที่เกิดขึ้น การตีความก็จะไปในทางเดียวกัน แต่ถ้าเมื่อเราเลือกที่จะรับรู้ในทางลบแล้ว การตีความก็จะไปในทางลบเช่นกัน เช่น เมื่อเราเกิดการรับรู้ว่าเขาพูดก็ไม่น่าฟัง แต่งตัวก็ไม่เข้าสมัย ตัวก็เหม็นด้วยกลิ่นบุหรี การตีความอาจเป็นว่าเขาไม่เหมาะสมสำหรับเราแล้ว เขาเป็นคนที่ไม่พัฒนา หรืออาจตีความว่ามันน่าอายที่จะให้ใครมองว่าเขาเป็นแฟนเรา ต้องมีคนที่ดีกว่านี้ ที่เราจะเลือกคบ เป็นต้น

การเลือกจดจำ (selective retention) เมื่อเราตีความออกมาแล้ว เราก็จะเลือกจดจำตามสิ่งที่เราเลือกตีความ เช่น ในกรณีของความสัมพันธ์ ฝ่ายหญิงจะเลือกจำเฉพาะสิ่งที่ไม่ดีของฝ่ายชาย เนื่องจากเขาไม่ดีเสียแล้ว สิ่งที่มีมองเห็นภายในใจและความจำของฝ่ายหญิงต่อไปนี้ คือ ความไม่ดีของฝ่ายชาย เป็นต้น

กระบวนการเลือกรับสารนี้ จะส่งผลต่อการสื่อสารต่อไป ซึ่งไม่วันจบตามคุณลักษณะการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นในการสื่อสารในบริบทใด ดังนั้น ถ้าต้องการลดหรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในการสื่อสาร สิ่งหนึ่งที่ผู้สื่อสารควรระวัง คือ ควบคุมปัจจัยภายใน (internal factors) ที่จะก่อให้เกิดการเลือกรับสารขึ้นได้ (พงษ์ วิเศษสังข์, 2551, 18-19)

ผู้วิจัยนำกรอบความคิดนี้มาวิเคราะห์การสำรวจลักษณะการรับรู้รูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมของนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล

กลยุทธ์การสื่อสาร

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์หรือกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการขององค์กรเป็นอย่างยิ่ง เพราะเปรียบเสมือนกรอบความคิด ทิศทาง นำไปสู่การลงมือปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังที่ ยูบล เบ็ญจรงค์กิจ (2554) เห็นด้วยว่า การสื่อสารเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญต่อองค์กรทั้งภายในและภายนอก ในการบริหารงานภายในองค์กร การสื่อสารเชิงกลยุทธ์สามารถทำให้งานขององค์กรดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยในการประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร สร้างการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขององค์กร การสื่อสารนำไปใช้ในกิจกรรมขององค์กรหลายอย่าง อาทิ การตัดสินใจ การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การสร้างความเจริญและพัฒนาองค์กร การควบคุมและประสานงาน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งการติดต่อกับองค์กรอื่น ๆ การสร้างบรรยากาศการทำงาน การ

ควบคุมสั่งงานและการสร้างความพอใจ การร่วมประชุม การเขียนคู่มือ การร่างจดหมาย การพูดคุยในกลุ่มคนที่ทำงานด้วยกัน การโต้แย้ง เป็นต้น

เช่นเดียวกับที่ ลักษณะ สตะเวทิน (2554) สรุปไว้ว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เป็นการมุ่งเน้นสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างองค์กรกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ องค์กรจึงต้องรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องและสามารถประสานผลประโยชน์ร่วมกันได้กับทุกฝ่าย โดยเฉพาะสมาชิกภายในองค์กรยังต้องมีส่วนได้รับ ฟัง รับรู้ มีความเข้าใจในนโยบายและการดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างดี รวมถึงต้องมีความเข้าใจอย่างถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นักประชาสัมพันธ์ผู้ทำหน้าที่ในกระบวนการการสื่อสารจึงเป็นผู้มีความสำคัญยิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสื่อสารตั้งแต่คุณสมบัติของตัวนักประชาสัมพันธ์เอง การพิจารณาเลือกสารและสื่อที่เหมาะสมสอดคล้องกับโครงการประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงกลุ่มผู้รับสารในการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้เพื่อให้การสื่อสารในแต่ละโครงการประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพสูงสุด สร้างชื่อเสียงและความมั่นคงให้แก่องค์กรอย่างยั่งยืน

ณัฐวุฒิ สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2557, 62-63) เห็นว่าการสื่อสารในการพัฒนา ด้านต่าง ๆ นั้น นอกจากจะต้องศึกษากระบวนการการสื่อสารแล้ว “กลยุทธ์การสื่อสาร” เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น โดยจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเป็นกลยุทธ์การสื่อสาร ซึ่งได้แก่ กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร กลยุทธ์การสร้างสาร กลยุทธ์การใช้สื่อ และกลยุทธ์เกี่ยวกับผู้รับสาร เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างกลยุทธ์การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ (นนทยา หงส์รัตน์, 2550, หน้า 40 อ้างใน ณัฐวุฒิ สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์, 2557, 62)

กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร อิทธิพลของผู้ส่งสารเป็นสิ่งจำเป็นในการวิเคราะห์ผู้ส่งสารเพราะเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ซึ่งอิทธิพลที่สำคัญของผู้ส่งสารนั้นคือ

1. ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร
2. ความน่าดึงดูดใจของผู้ส่งสาร

สำหรับแนวทางในการสร้างสารจากกลยุทธ์ผู้ส่งสารนั้น มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การให้บริการข่าวสาร (informing) การให้การศึกษาและความรู้ (educating) การชักจูงโน้มน้าวใจ (persuading) การให้บริการด้านความบันเทิง (entertaining)

กลยุทธ์การสร้างสาร เป็นส่วนสำคัญที่สุดในกระบวนการสื่อสาร เพราะความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของการสื่อสารจะขึ้นอยู่กับ “สาร” เป็นสำคัญ ผู้ส่งสารจึงต้องให้ความสำคัญกับสารเป็นอันดับแรกในการสื่อสาร โดยองค์ประกอบของกลยุทธ์การสร้างสารนั้น ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร 2. การกำหนดผู้รับสารเป้าหมาย 3. เนื้อหาหลักของสาร 4. หลักฐานสนับสนุน 5. ลีลาอารมณ์ของสาร

กลยุทธ์การใช้สื่อ การกำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อจะเป็นการวิเคราะห์ว่าควรใช้สื่ออะไร ด้วยวิธีการนำเสนออย่างไร เมื่อไหร่ จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้นได้ การกำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อจะต้องพิจารณา (นนทยา หงส์รัตน์, 2550, หน้า 46 อ้างใน ณัฐวุฒิ สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2557, 63) ดังนี้

1. วิธีการใช้สื่อ

2. ประเภทของสื่อ

นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2. ความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงภาษาที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้

3. การบูรณาการสื่อ

กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้รับสาร แนวทางการสร้างกลยุทธ์ด้านผู้รับสาร ได้แก่ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (target audience) ซึ่งการวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสารเป้าหมายนี้ จะทำให้ผู้สื่อสารสามารถรู้จักลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร และจะช่วยให้เกิดความเข้าใจรวมถึงคาดคะเนพฤติกรรมของผู้รับสารล่วงหน้าได้ โดยลักษณะการวิเคราะห์ผู้รับสารเป้าหมาย (วิทยากร ท่อแก้ว, 2549, หน้า 3 อ้างใน ญรัฐฉติ สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์, 2557, 63) ได้แก่ 1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ 2. ลักษณะทางจิตวิทยา 3. ลักษณะทางภูมิประเทศและที่ตั้งชุมชน 4. ลักษณะด้านความรู้ที่เกี่ยวข้อง 5. ลักษณะเกี่ยวกับสื่อที่มีอยู่ในพื้นที่

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขัน องค์กรต่างมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ จึงต่างมุ่งไปสู่การบริหารจัดการเชิงรุก การกำหนดกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์จากองค์ประกอบการสื่อสารจึงมีความสำคัญยิ่งที่นักประชาสัมพันธ์ควรให้ความสนใจ ตั้งแต่เนื้อหาสาร ซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ เพราะต้องจัดเนื้อหาสารให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ในครั้งนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กำหนดกลยุทธ์ด้วยการมุ่งการเน้นสร้างสารเพื่อการเผยแพร่ เป็นการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อคนในสังคม หรือกำหนดกลยุทธ์สร้างสารที่นำเสนอถึงความก้าวหน้าทันสมัย แปรลกใหม่ ยังไม่มีใครสามารถทำได้มาก่อน ที่สำคัญในการสร้างสารนั้นจะต้องมีจุดมุ่งใจที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างทัศนคติที่ดี และที่สำคัญส่งผลต่อพฤติกรรมในการยอมรับต่อการประชาสัมพันธ์นั้น ๆ ส่วนการกำหนดสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ นักประชาสัมพันธ์จะเลือกใช้สื่อเดียวหรือใช้สื่อผสมผสานควรต้องพิจารณาจากเนื้อหาและกิจกรรมของโครงการเป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำไย บุตรน้ำเพชร (2557) วิจัยเรื่องการศึกษาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อม ปัญหาการเตรียมความพร้อม และแนวทางแก้ไขปัญหาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 110 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

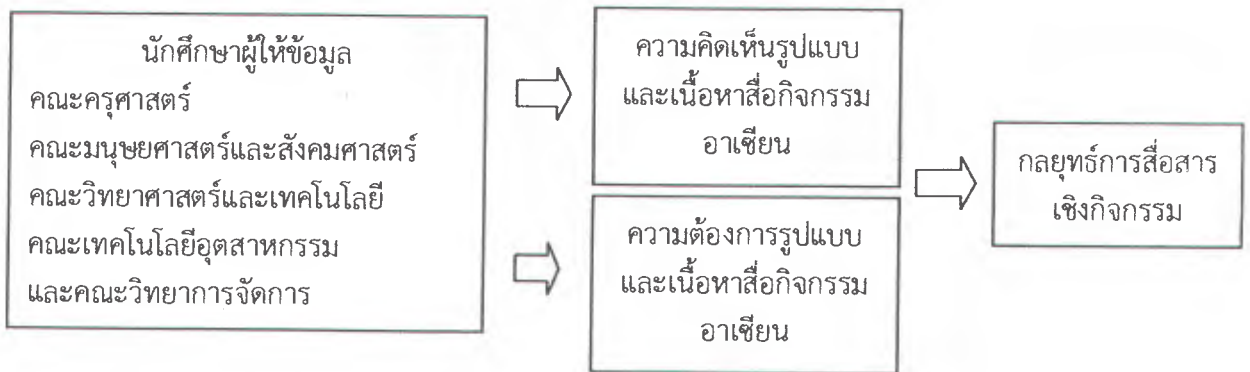
ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการ มีการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด และการติดตามและประเมินผล มีการเตรียมความพร้อมด้านคนสูงสุด ด้านการนิเทศภายใน มีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุสิ่งของสูงสุด ด้านการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด ด้านการนิเทศภายใน มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านเงินสูงสุด และด้านการติดตามและประเมินผล มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด และแนวทางการแก้ไขปัญหาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรอาเซียน จัดหาสื่อ และพัฒนาครูให้มีความรู้ ด้านการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อวางแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และหลากหลาย และด้านการติดตามและประเมินผล สถานศึกษาควรจัดทำตัวชี้วัดการประเมินและนำไปติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

ใน จ.พระนครศรีอยุธยา ในบริบทของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2557) การเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา การเก็บข้อมูลทำโดย แบบสอบถามระดับความพร้อมแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2-4 ปี และ 4 ปี ชั้นปีที่ 2-4 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2556 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น และวิเคราะห์ข้อมูลโดย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า ระดับความพร้อมของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในทุกด้าน ดังนั้น จึงควรมีการสอดแทรกการให้ความรู้โดยรวมเรื่องประชาคมอาเซียนในรายวิชาที่เปิดสอน และเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งแก่นักศึกษา ควรมีการให้ความรู้ในด้านภาษาต่างประเทศ ในกลุ่มสมาชิกอาเซียน และภาษาสากลที่ใช้คือ ภาษาต่างประเทศ ในกลุ่มสมาชิกอาเซียน และภาษาสากล ที่ใช้คือ ภาษาอังกฤษ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน อันเป็นผลให้นักศึกษาได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาต่อไป

ในบริบทมหาวิทยาลัยเช่นกัน แต่ใน จ.บุรีรัมย์ รินทร์หทัย กิตติธนากร (2558) ศึกษาการสำรวจความตระหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความตระหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตระหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และเพื่อนำผลการสำรวจไปใช้พัฒนาปรับปรุงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 313 คน และแบ่งการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม วิเคราะห์สถิติโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และเพียร์สันโปรดักส์โมเมนต์ จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพอรู้เรื่องเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการศึกษาอาเซียน นักศึกษายังขาดความกระตือรือร้นและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเสรีทางการศึกษา ร้อยละ 69.6 นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าค่อนข้างพร้อม คิดเป็นร้อยละ 62.0 และต้องการเพิ่มรายวิชาด้านภาษาอังกฤษ และจีน ร้อยละ 63.9 และ 25.9 ตามลำดับ โดยเรื่องที่จะต้องมีการเตรียมการมากที่สุด คือ การฝึกอบรมพัฒนา ทักษะด้านต่าง ๆ ของบุคลากรและผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ร้อยละ 73.8 มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังเป็นวาระเร่งด่วน ร้อยละ 67.1

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 เรื่องพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ หรือความพร้อมที่เข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับปานกลาง ซึ่งยังต้องมีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านภาษา และจากที่ผู้วิจัยพบทวนวรรณกรรมพบว่า การสำรวจความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถาบันการศึกษาเน้นการวิจัยในเชิงปริมาณ การวิจัยชิ้นนี้ จึงต้องการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มผู้นำนักศึกษา เพื่อจะได้แง่มุมจากความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรม และรายละเอียดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของนักศึกษามากขึ้น ซึ่งการใช้แบบสอบถามยังมีข้อจำกัดเรื่องการอธิบายความต้องการหรือการแสดงความรู้สึก

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดดังแผนภาพ แสดงให้เห็นขั้นตอนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ระเบียบวิธีวิจัย 2 ทางไปพร้อม ๆ กัน คือ โดยการสำรวจสื่อกิจกรรมเพื่อการสื่อสารอาเซียน จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นข้อมูล ประกอบกับการใช้การสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำนักศึกษาของแต่ละคณะของมหาวิทยาลัย ในประเด็นการรับรู้และความต้องการรูปแบบสื่อกิจกรรม สร้างความรู้ความเข้าใจอาเซียน จากนั้นจะนำข้อมูลทั้งสองส่วน ไปวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารในเชิงกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการรูปแบบและลักษณะเนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรม และความต้องการของนักศึกษา เพื่อจัดทำเป็นกลยุทธ์การจัดสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอาเซียนแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non participation Observation)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และผู้ให้ข้อมูลคือ กลุ่มนักศึกษาแกนนำ/ตัวแทนสโมสรนักศึกษา 5 คณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะวิทยาการจัดการ) โดยจะคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คณะละ 3-5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 22 คน

การออกแบบเครื่องมือวิจัย และตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือการวิจัย โดยแบ่งระเบียบวิธีวิจัย 2 วิธี คือ

1. การสนทนากลุ่ม โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลนักศึกษาแบบเจาะจงซึ่งเป็นนักศึกษา คณะกรรมการสโมสรนักศึกษา คณะละ 3-5 คน รวม 5 คณะ ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 22 คน ทำการสนทนากลุ่ม คณะละ 1 ครั้ง โดยผู้วิจัยออกแบบแบบสัมภาษณ์กลุ่ม
2. การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม สื่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยในระยะเวลา 5 เดือน โดยการออกแบบเครื่องมือบันทึกผลการสังเกตการณ์

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้ง 2 ส่วนให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน ด้านการศึกษา และด้านอาเซียน ด้านละ 1 คน รวม 3 คนพิจารณาเครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นแรก จำแนกข้อมูลตามประเด็นการวิจัย/วัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ที่ได้ทั้งการสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์ เพื่อดูความสอดคล้องและความแตกต่างของเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นแรก จำแนกข้อมูลตามประเด็นการวิจัย/วัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ที่ได้ทั้งการสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์ แบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อดูความสอดคล้องและความแตกต่างของเนื้อหา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ผล มาสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอาเซียนตามบริบทที่สอดคล้องกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ทั้งที่ได้ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มผู้นำนักศึกษาของทั้ง 5 คณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และแบบบันทึกผลการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม สื่อกิจกรรมตลอดภาคการศึกษาที่ 2/2558 (มกราคม-พฤษภาคม 2559) เป็นเวลา 5 เดือน ผู้วิจัยได้ผลการวิจัยโดยขอแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่มผู้นำนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นไว้ในประเด็น ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน และความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียนจำแนกตามคณะ ได้ผลดังต่อไปนี้

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาคิดว่าประชาคมอาเซียนมีความสำคัญต่อตัวนักศึกษาในระดับมาก เพราะประชาคมอาเซียนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของคนไทย และประเทศเพื่อนบ้าน ถ้าเปิดประชาคมอาเซียนทุก ๆ ด้าน จะเกิดการพัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีมากยิ่งขึ้น

กลุ่มนักศึกษาให้ข้อมูลว่า การเกิดประชาคมอาเซียนมาจากการรวมตัวของคนกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อที่จะดำเนินการค้าขายเสรี และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็น ไทย กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน มาเลเซีย ประเทศที่มาอยู่ร่วมกันนั้นนับว่าเป็นกัลยาณมิตร

การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน

ส่วนใหญ่กลุ่มนักศึกษาได้รับความรู้ประชาคมอาเซียนจากสื่อออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก นอกจากนี้ รับรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการนำเสนอของสื่อมวลชนได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาแทรก (ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้การให้ความสำคัญกับอาเซียนลดน้อยลงหรือบางคนอาจลืมเลือนไป

ในขณะที่ภายในรั้วมหาวิทยาลัย กลุ่มนักศึกษาให้ข้อมูลว่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนยังไม่ค่อยเป็นรูปแบบที่ชัดเจนสักเท่าไรนัก สำหรับตัวอย่างกิจกรรมที่เห็นได้ชัด ได้แก่ อบรม และเสวนา ซึ่งในการจัดอบรม และเสวนาต่าง ๆ ยังไม่เหมาะสม เพราะผู้บริหาร และคณาจารย์ยังไม่ค่อยเข้าใจอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับข้อมูลของประชาคมอาเซียน จึงทำให้กลุ่มนักศึกษาไม่สามารถรับข้อมูลได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีน้อยมาก

ด้วยเหตุผลข้างต้น กลุ่มนักศึกษาจึงมีความรู้ระดับปานกลาง ซึ่งหากว่ามีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง จะทำให้นักศึกษาทุกคนเข้าใจเพิ่มขึ้น

ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศเพื่อนบ้านมาแลกเปลี่ยน เพื่อที่จะเสวนาอย่างจริงจัง หรือควรให้อาสาสมัครนักศึกษาเดินทางไปทัศนศึกษายังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียจะเป็นประเทศที่อยู่ติดกับภาคใต้เรามากที่สุด ควรที่จะดึงเขาเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกัน

มหาวิทยาลัยควรที่จะปลูกฝังนักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยให้เข้าใจและมีความรู้ โดยจัดนิทรรศการให้ความรู้ทุกอาคาร และควรมีข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในเวลากลางวัน ซึ่งนักศึกษาจะรับประทานกลางวันในโรงอาหาร ควรที่จะประชาสัมพันธ์เสียงตามสายช่วงเวลา 11 นาฬิกา ในประเด็นเกี่ยวกับความรู้อาเซียน อาหารอาเซียน วัฒนธรรมอาเซียน และความโดดเด่นของแต่ละประเทศ เพราะอย่างน้อยถึงแม้นักศึกษาไม่ได้อ่าน แต่ก็ได้รับฟังความรู้เกี่ยวกับอาเซียน

คณะวิทยาการจัดการ

ความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาเห็นว่าการรวมตัวกันกลุ่มประชาคมอาเซียนมีบทบาทความสำคัญกับตัวเองในระดับหนึ่ง เนื่องจากอาเซียนเพิ่งเปิดตัวอย่างเป็นทางการในปี 2559 การเปิดประชาคมอาเซียนเป็นการเปิดตลาดแรงงาน หากนักศึกษาไม่ให้ความสนใจหรือใส่ใจ ก็จะตามประเทศเพื่อนบ้านไม่ทัน เพราะเมื่อเปิดประชาคมอาเซียนแล้ว ต้องแข่งขันกันถึง 10 ประเทศ

สำหรับที่มาและลักษณะการรวมกลุ่ม กลุ่มนักศึกษามีความเข้าใจพอสมควร รู้ว่ามีการเริ่มขึ้นในปี 2558 ที่ผ่านมา เป็นการสร้างตลาดแรงงาน แต่รับรู้ข้อมูลและเข้าใจเพียงบางส่วนว่ามีประเทศใดบ้าง จุดมุ่งหมายในการเปิดประชาคมอาเซียนคืออะไร ถือได้ว่ารับรู้และเข้าใจในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่มากเท่าที่ควร

การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน

ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนทางโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่จะเป็นการแนะนำเกี่ยวกับประเทศ โดยจะได้รับความรู้ทางเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าทางสื่ออื่น ๆ

นอกจากนี้ ยังได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากงานวิชาการ หรืองานนิทรรศการต่าง ๆ เป็นต้น โดยทางมหาวิทยาลัยได้จัดนิทรรศการและมีการเปิดวิชาเรียน ซึ่งได้ให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในด้านภาษา วัฒนธรรม การรวมตัวของประเทศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความรู้ที่ทางมหาวิทยาลัยมอบให้แก่แก่นักศึกษานั้นไม่เพียงพอ ควรเพิ่มเติมและเสริมความรู้ให้มากกว่านี้ เพราะต่อไปจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุก ๆ คน

ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาต้องการให้มีการจัดค่ายอาสาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นภาษากลางในการสื่อสารของประชาคมอาเซียน ส่วนการจัดกิจกรรมของพี่ ๆ นักศึกษาก็ควรจะสอดแทรกไปกับการรับน้องตามฐานต่าง ๆ ในกิจกรรมรับน้องด้วย

คณะครุศาสตร์

ความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาทั้งหมดคิดว่าประชาคมอาเซียนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งตัวนักศึกษาเองก็เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศชาติ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสื่อสาร รวมถึงการปรับตัวด้านต่าง ๆ ของการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนบ้านในกลุ่มสมาชิกอาเซียน อีกทั้งการเป็นประชาคมอาเซียนจะส่งผลต่อการแข่งขันทางการทำงานในอนาคตอีกด้วย

กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจว่า อาเซียนก็คือลักษณะของการรวมกลุ่มกันของประเทศทั้ง 10 ประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อร่วมมือกันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนในเรื่องของศิลปวัฒนธรรม รวมถึงการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยมีค่อนข้างน้อย

การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน

ส่วนใหญ่กลุ่มนักศึกษาได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากสื่อโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ และจากเครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนส่วนใหญ่ที่กลุ่มนักศึกษาได้รับจากมหาวิทยาลัยจะอยู่ในรูปแบบของการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวิชาการ รวมถึงนิทรรศการต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยได้จัดขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มนักศึกษายังได้รับความรู้เกี่ยวกับอาเซียนเนื่องจากทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีวิชาเรียนในรายวิชาอาเซียนศึกษาอีกด้วย

โดยส่วนใหญ่แล้วข้อมูลและเนื้อหาที่ได้รับเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากทางมหาวิทยาลัย เป็นข้อมูลทั่วไปของการทั่วยุทธศาสตร์ของแต่ละประเทศ ภาษาประจำชาติ การแต่งกายประจำชาติ อาหารประจำชาติ ธงประจำชาติ ศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ รวมถึงสถานที่ตั้งและภูมิประเทศของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน เป็นต้น

สำหรับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มนักศึกษาที่มีเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เพราะกลุ่มนักศึกษาคิดว่าประเทศไทยขาดความต่อเนื่องในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และรวมถึงสถาบันการศึกษาที่ยังขาดการเน้นย้ำและส่งเสริมการทำกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน

ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาต้องการให้มีการจัดทำป้ายบอกทางโดยใช้ภาษาอังกฤษ เสนอแนะให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของวันอาเซียนโดยการจัดกิจกรรม ซึ่งจะตรงกับวันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี นอกจากนี้ ยังต้องการให้จัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนเป็นวิชาบังคับ อยากให้มีการจัดกิจกรรม walk rally กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน และต้องการให้สร้างบทเรียนสำเร็จรูป E-learning

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน

มีความรู้ในระดับปานกลาง สามารถเรียนรู้ต่างชาติได้หลากหลาย การเปิดเสรีทางการค้า

การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สามารถรับรู้ได้หลายช่องทาง ส่วนมากจะรับรู้ทางอินเทอร์เน็ตและก็สามารถรับรู้ได้ในห้องเรียนโดยที่อาจารย์ผู้สอนนำข่าวสารมาบอกว่า ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนเขากำลังทำอะไร นอกจากนี้ การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการให้นักศึกษาทราบถึงประชาคมอาเซียน เช่น การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมของอาเซียน การจัดนิทรรศการที่บอกถึงอาชีพที่ต้องการของประชาคมอาเซียนและค่าเงินของแต่ละประเทศในประชาคมอาเซียน ข้อมูลการแต่งกายและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน กิจกรรมการให้ความรู้ในสัปดาห์วิทยาศาสตร์

อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักศึกษาคิดว่าระดับความรู้ด้านอาเซียนไม่เพียงพอ

ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยแบ่งให้แต่ละคณะจัดนิทรรศการอาเซียนแข่งขันกัน เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจว่าแต่ละคณะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรกับประชาคมอาเซียน และการแข่งขันการใช้ภาษาของอาเซียน

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษาเห็นว่า การรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในเรื่องการทำงานหลังจบการศึกษา อีกทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวและอีกมากมาย เพราะเป็นการรวมกลุ่มของ 10 ประเทศเพื่อนบ้านได้รวมตัวกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การดูแลความมั่นคง และการต่อต้านสารเสพติด

นอกจากนี้ การใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่ว่าจะใช้เพื่อการเรียน การสอน การประกอบอาชีพการงาน

การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน

กลุ่มนักศึกษารับรู้ข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เพราะปัจจุบันสื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงได้ทุกคน นอกจากนี้ ยังรับรู้จากป้ายประกาศต่าง ๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัย ภายนอกมหาวิทยาลัย หรือป้ายกิจกรรมอาเซียนต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังรับรู้จากสื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในรายวิชาทางโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง

เนื้อหาที่ได้รับรู้ คือ ประชาคมอาเซียนเกิดการรวมตัวกันของ 10 ประเทศ เกิดการช่วยเหลือกันและกันทั้งทางเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคง

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวสารอาเซียนในมหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอ ในเรื่องของการเรียนการสอน นักศึกษาไม่สนใจเท่าที่ควร

ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มนักศึกษาต้องการสื่อการเรียนการสอนที่ใหม่ที่ทำให้นักศึกษาสนใจมากขึ้น

เพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลในแต่ละคณะ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอในรูปแบบตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 สรุปแสดงความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน

คณะ	ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน	การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน	ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	มีความสำคัญมาก เพราะกระตุ้นเศรษฐกิจคนไทยยกระดับการพัฒนาประเทศ	<p><u>ภายนอก</u> เฟซบุ๊ก สื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง</p> <p><u>ภายใน</u> อบรม เสวนา ซึ่งยังไม่ เจาะลึก ไม่เหมาะสม</p> <p>กลุ่มนักศึกษามีความรู้ระดับปานกลาง เนื่องจาก การประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ น้อย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เชิญวิทยากรจากต่างประเทศมาอบรม หรือเดินทางไปทัศนศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน - นิทรรศการ เสี่ยงตามสายภายในมหาวิทยาลัย 	
คณะวิทยาการจัดการ	มีความสำคัญระดับหนึ่ง เพราะอาเซียนเพิ่งเปิดอย่างเป็นทางการ	<p><u>ภายนอก</u> โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สื่อออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มนักศึกษาเลือกรับมากที่สุด</p> <p><u>ภายใน</u> นิทรรศการ งานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน</p> <p>การรับรู้ข้อมูลของกลุ่มนักศึกษายังไม่เพียงพอ</p>	<p>ค่ายอาสาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน และสอดแทรกในฐานกิจกรรมต่าง ๆ</p>	

ประเด็น คณะ	ความคิดเห็นของกลุ่ม นักศึกษาต่อการรวมกลุ่ม ประชาคมอาเซียน	การรับรู้เรื่องราว ข่าวสารของประชาคม อาเซียน	ความต้องการรูปแบบ และเนื้อหาสื่อกิจกรรม ส่งเสริมความเข้าใจ ประชาคมอาเซียน
คณะครุศาสตร์	มีความสำคัญมาก เพราะ นักศึกษาจะมีส่วนขับเคลื่อน เศรษฐกิจของประเทศชาติ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสื่อสาร	<u>ภายนอก</u> โทรศัพท์มือถือต่าง ๆ และ จากสื่อสังคมออนไลน์ <u>ภายใน</u> นิทรรศการ กิจกรรมทาง วิชาการ รายวิชาอาเซียน ศึกษา กลุ่มนักศึกษามีความรู้ ในระดับปานกลาง ยังไม่ เพียงพอ เพราะไม่ต่อเนื่อง และขาดการส่งเสริม กิจกรรมอาเซียน	- ป้ายบอกทางโดยใช้ ภาษาอังกฤษ - วันอาเซียนโดยการจัด กิจกรรม ซึ่งจะตรงกับวันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี - การเรียนการสอนวิชา อาเซียนเป็นวิชาบังคับ - กิจกรรม walk rally กิจกรรมการเรียนรู้นอก ห้องเรียน - บทเรียนสำเร็จรูป E- learning
คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	มีความสำคัญต่อตัวกลุ่ม นักศึกษาในระดับปานกลาง เพราะจะทำให้สามารถ เรียนรู้ประเทศอื่น ๆ การ เปิดเสรีทางการค้า	<u>ภายนอก</u> อินเทอร์เน็ต <u>ภายใน</u> รับรู้ได้จากในห้องเรียน โดยอาจารย์ผู้สอน ป้าย ประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ การจัด กิจกรรมของอาเซียน กลุ่มนักศึกษาระดับความรู้ ยังไม่เพียงพอ	ต้องการให้มหาวิทยาลัย จัดแข่งขันการจัด นิทรรศการอาเซียนโดยมี เนื้อหาเกี่ยวข้องกับแต่ละ คณะ การแข่งขันการใช้ ภาษาของอาเซียน
คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม	มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อตัวนักศึกษาหลังจากจบ ไป สามารถเชื่อมโยงในการ ทำงานได้	<u>ภายนอก</u> จากเว็บไซต์ต่าง ๆ เพราะ สื่อสังคมออนไลน์เข้าถึง ทุกคน <u>ภายใน</u> ป้ายประกาศต่าง ๆ ทั้ง ภายในมหาวิทยาลัย ภายนอกมหาวิทยาลัย	สื่อการเรียนการสอนที่ใหม่ ทำให้นักศึกษาสนใจมาก ขึ้น

ประเด็น คณะ	ความคิดเห็นของกลุ่ม นักศึกษาต่อการรวมกลุ่ม ประชาคมอาเซียน	การรับรู้เรื่องราว ข่าวสารของประชาคม อาเซียน	ความต้องการรูปแบบ และเนื้อหาสื่อกิจกรรม ส่งเสริมความเข้าใจ ประชาคมอาเซียน
		หรือป้ายกิจกรรมอาเซียน ต่าง ๆ กลุ่มนักศึกษาให้ข้อมูลว่า อาเซียนในมหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอ ในเรื่องของการเรียนการสอน นักศึกษาไม่สนใจ	

จากตาราง ทำให้สรุปข้อมูลได้ว่า ในประเด็นความคิดเห็นต่อการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน กลุ่มผู้นำนักศึกษาจากคณะส่วนใหญ่ คือ จาก 3 ใน 5 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เห็นสอดคล้องกันว่า การรวมกลุ่มดังกล่าวมีความสำคัญมาก เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาโดยตรง ในการเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อแข่งขันกับกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน เพื่อการยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากความร่วมมือของ 10 ประเทศในกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจากคณะวิทยาการจัดการ เห็นว่า ความสำคัญของกลุ่มประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเพิ่งมีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเห็นว่ามีควมสำคัญระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ในประเด็นการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สำหรับสื่อภายนอก กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่นิยมเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ ยังปรากฏในสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ด้วย

สำหรับสื่อภายในมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่รับรู้จากป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายนิทรรศการ การจัดกิจกรรมอาเซียน การเรียนการสอนของคณาจารย์ในหลักสูตรโดยเฉพาะรายวิชาอาเซียนศึกษา และการอบรม เสวนา

สำหรับเนื้อหาที่นักศึกษารับรู้มักเป็นข้อมูลพื้นฐานของแต่ละประเทศ เช่น คำกล่าว ทักทาย ธงชาติ อาหารประจำชาติ เป็นต้น

ในประเด็นความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจประชาคมอาเซียน นักศึกษาให้ข้อมูลหลากหลายรูปแบบและเนื้อหา ได้แก่ การเชิญวิทยากรจากต่างประเทศมาอบรม หรือเดินทางไปทัศนศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน การจัดนิทรรศการ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเสียงตามสาย การจัดค่ายอาสาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน และสอดแทรกในฐานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ป้ายบอกทางโดยใช้ภาษาอังกฤษ จัดกิจกรรมวันอาเซียน ซึ่งจะตรงกับวันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี การเรียนการสอนวิชาอาเซียนเป็นวิชาบังคับ กิจกรรม walk

rally กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน บทเรียนสำเร็จรูป e-learning การจัดนิทรรศการอาเซียนโดยมีเนื้อหาเกี่ยวโยงกับแต่ละคณะ การแข่งขันการใช้ภาษาของอาเซียน การมีสื่อการเรียนการสอนที่ใหม่ทำให้นักศึกษาสนใจมากขึ้น โดยเนื้อหาที่ต้องการรู้จากสื่อกิจกรรมคือ ความสำคัญหรือความเชื่อมโยงของการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนที่มีต่อคณะ/หลักสูตรที่นักศึกษาศึกษา และแนวทางการปฏิบัติตัวเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะทางภาษา

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยจากการสังเกตการณ์สื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียน

รูปแบบและลักษณะเนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมสื่อกิจกรรมของผู้วิจัย ได้ผลดังนี้

งานราชภัฏวิชาการ ประจำปี 2559 จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เมื่อเปิดภาคเรียนที่ 2/2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จัดกิจกรรมราชภัฏวิชาการ ประจำปี 2559 ระหว่างวันที่ 10-14 กุมภาพันธ์ 2559 ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานของนักศึกษา ผลงานทางวิชาการ การบริการวิชาการ และศิลปวัฒนธรรมที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบสื่อกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอาเซียน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 สื่อในงานราชภัฏวิชาการ ประจำปี 2559

หน่วยงานที่จัด	รูปแบบสื่อกิจกรรม	ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	บรรยากาศการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
หลักสูตรวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ฯ	นิทรรศการ	ฟิลิปินส์กับวัฒนธรรมลูกผสม	มีนักศึกษา บุคคลที่เข้าชม นิทรรศการของบูธเป็นจำนวนมาก
หลักสูตรออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ฯ	นิทรรศการ	การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ สุ่ออาเซียน	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก
หลักสูตรปฐมวัย คณะครุศาสตร์	นิทรรศการ	ป้ายของแต่ละประเทศในอาเซียน	มีนักเรียนโรงเรียนสาธิต นักศึกษา เข้าร่วมกันเป็นจำนวนมาก

หน่วยงานที่จัด	รูปแบบสื่อกิจกรรม	ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	บรรยากาศการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ฯ	นิทรรศการ	ประวัติการก่อตั้งอาเซียน	นักศึกษามหาวิทยาลัยเข้าชมอย่างหนาแน่น
ตึกอธิการบดี มรภ.นศ.	ตัวอักษรสัญลักษณ์ AEC ธงสัญลักษณ์ของประเทศในอาเซียน	ตัวอักษร ASEAN ธงของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน	บุคลากรที่เข้ามาติดต่อกับฝ่ายต่างๆ ในมหาวิทยาลัยได้พบเห็น
ห้องสมุด มรภ.นศ.	หนังสือออนไลน์	หนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน	นักศึกษา คณาจารย์ที่เข้าไปใช้บริการห้องสมุด
หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ	นิทรรศการ	มีเนื้อหาของอาชีพที่ได้รับค่านิยมในอาเซียน	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแน่นหนา
หลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์	ป้าย แผ่นพับ ธงชาติ	ให้ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์สถานที่ คำศัพท์ทั่วไป ธงชาติที่ใช้ในประชาคมอาเซียน	นักศึกษาจากหน่วยงานสถาบันภายนอกสนใจ
หลักสูตรการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์ฯ	ป้ายต่าง ๆ	การเมืองการปกครองของประเทศหลัก ๆ ในอาเซียน	นักศึกษาที่ชอบการเมืองการปกครองจะมีการเข้าร่วมมากกว่านักศึกษาที่เรียนสาขาอื่น ๆ
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ	ป้าย แผ่นพับ	เศรษฐกิจของอาเซียน	มีนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ให้ความรู้แก่นักศึกษาชั้นปีสาขาอื่น ๆ
หลักสูตรอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ฯ	นิทรรศการ	อาหารขึ้นชื่อของแต่ละประเทศ	นักศึกษาแวะเวียนเข้าชมอย่างไม่ขาดสาย

จากข้อมูลในตารางจะเห็นได้ว่า รูปแบบสื่อส่วนใหญ่ คือ นิทรรศการต่างๆ ซึ่งไม่ปรากฏลักษณะสื่อกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการแนะนำวัฒนธรรมของชาติสมาชิกในอาเซียน เช่น อาหาร การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ นอกจากนั้น ยังเป็นเรื่องราวด้านเศรษฐกิจ และการเมืองความมั่นคง

นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่จัดโดยนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ได้แก่

โครงการตลาดนัดอาเซียน คณะวิทยาการจัดการ

กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม 2559 โดยหลักสูตรบริหารธุรกิจ (ภาค กศ.บป.) คณะวิทยาการจัดการ จัดโครงการ “ตลาดนัดสินค้าชุมชนสู่อาเซียน” ณ บริเวณหน้าคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักศึกษา มีโอกาสนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการวางแผนธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญา กลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อเข้าสู่ตลาดอาเซียน และเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ การวางแผน อันก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการและการทำงานที่ดีในอนาคต

จากการสังเกตพบว่า การจัดสถานที่ภายในงาน มีป้ายที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ในรูปแบบป้ายคำท้าทายของแต่ละประเทศ การประดับประดาบูธร้านค้าด้วยธง ภาพการ์ตูนในชุดประจำชาติ พ่อค้าแม่ค้าแต่งกายด้วยชุดประจำชาติ โดยเฉพาะชุดไทย และมีการเดินพาเหรดในแนวคิดอาเซียนก่อนการจัดงานด้วย

ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงการจัดบูธร้านค้าของนักศึกษาที่ประดับประดาด้วยธงชาติประเทศอาเซียน
ที่มา: เฟซบุ๊กฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2559)

ภาพที่ 4.2 ขบวนพาเหรดเชิญชวนร่วมงานด้วยชุดประจำชาติ และถือธงประเทศสมาชิกอาเซียน
ที่มา: เฟซบุ๊กฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2559)

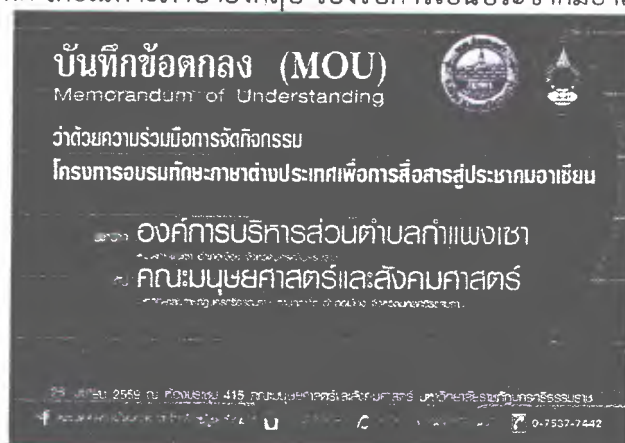

ภาพที่ 4.3 ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ
ที่มา: เฟซบุ๊กฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2559)

กิจกรรมโครงการอบรมทักษะภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารสู่ประชาคมอาเซียน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นอกจากกิจกรรมนักศึกษา ในส่วนของการพัฒนาบุคลากร พบว่า คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ได้บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการจัดกิจกรรมโครงการอบรมทักษะ

ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารสู่ประชาคมอาเซียน ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2559 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือจัดกิจกรรมส่งเสริม ทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแก่องค์กรภาครัฐ

ภาพที่ 4.4 ป้ายประชาสัมพันธ์ความร่วมมือ

ที่มา: เฟซบุ๊กคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (27 เมษายน 2559)

โครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากร เพื่อพัฒนาศักยภาพความสามารถในการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ด้านคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้จัดโครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากร เพื่อพัฒนาศักยภาพความสามารถในการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ 4-6 มีนาคม 2559

ภาพที่ 4.5 บรรยากาศกิจกรรม

ที่มา: เฟซบุ๊กคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (7 มีนาคม 2559)

ในส่วนของนักศึกษาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดกิจกรรมพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ โดยมี Ms.Juliet Garcia Tan เป็นวิทยากรในการอบรมครั้งนี้ ณ ห้องประชุม KM คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ภาพที่ 4.6 บรรยายภาคกิจกรรมอบรมภาษาอังกฤษของนักศึกษา

ที่มา: เฟซบุ๊กคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (23 มีนาคม 2559)

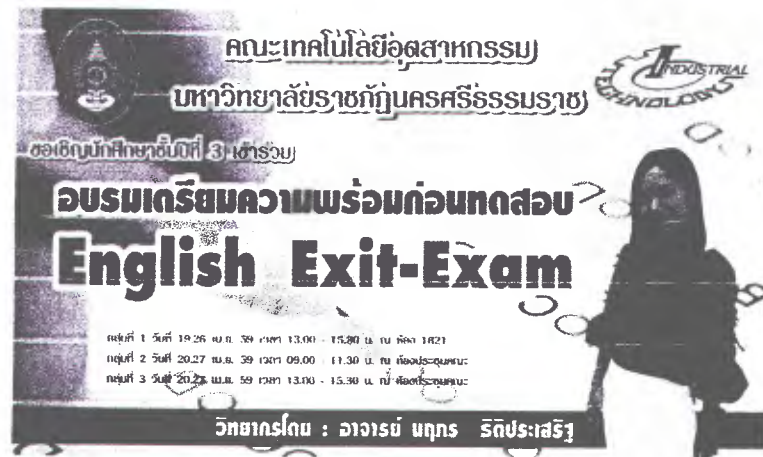
ต่อมาจัดโครงการ ENGLISH CAMP สำหรับนักศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพความสามารถภาษาอังกฤษ โดยมี Ms.Juliet Garcia Tan ชาวฟิลิปปินส์เป็นวิทยากร เดือนเมษายน 2559 ที่ผ่าน มา

ภาพที่ 4.7 ภาพกิจกรรม ENGLISH CAMP

ที่มา: เฟซบุ๊กคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (25 เมษายน 2559)

สำหรับคณะอื่น ๆ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่อบรมภาษาอังกฤษ แต่ไม่ปรากฏกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอาเซียน อาทิ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่มีการอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสอบ Exit-Exam ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ภาพที่ 4.8 ภาพกิจกรรมอบรมภาษาอังกฤษ Exit-Exam

ที่มา: เฟซบุ๊กคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (26 เมษายน 2559)

จะเห็นได้ว่านอกจากรูปแบบกิจกรรมนิทรรศการที่ได้รับความนิยมในการสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนแล้ว หน่วยงานในมหาวิทยาลัยมักจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอาเซียน นอกเหนือจากสื่อนิทรรศการ ได้แก่ การจัดสื่อกิจกรรม/โครงการ การอบรม เป็นต้น

ส่วนที่ 3 การสังเคราะห์กลยุทธ์ในการสร้างสื่อกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน

จากผลการวิจัยทั้งจากการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ทั้ง 5 คณะ และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมสื่อกิจกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองของเบอโล คือ SMCR มาเป็นกรอบในการสังเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างสื่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

S (sender) ผู้ส่งสาร – ครู อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอน ควรมีสื่อสมัยใหม่ e-Learning สื่อกิจกรรม ที่สามารถสร้างความสนใจของนักศึกษาได้

M (message) เนื้อหา – นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาของอาเซียนที่มีความเชื่อมโยงเรื่องอาชีพกับศาสตร์ที่ตนเองเรียน ต้องการเพิ่มพูนทักษะภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางที่สำคัญในประชาคมอาเซียน

C (channel) สื่อ – ควรมีสื่อหลากหลายรูปแบบ โดยสื่อภายในมหาวิทยาลัย ควรเน้นป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ เสียงตามสาย สื่อกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้และประสบการณ์ด้านอาเซียนของนักศึกษา ตลอดจนมีสื่อในการเรียนการสอนที่น่าสนใจ สำหรับสื่อ

ภายนอก นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ สังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมปัจจุบันของนักศึกษา

R (receiver) – การจัดสื่อกิจกรรมด้านอาเซียนแก่ผู้รับสารซึ่งเป็นนักศึกษา จะต้องมีการวิเคราะห์ผู้รับสารในเชิงพฤติกรรม ควรนำสื่อใหม่เข้ามาใช้ และควรเป็นสื่อกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนาน

นอกจากนี้ สำหรับกลยุทธ์การสื่อสารเชิงกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอาเซียนแต่ละนักศึกษา ได้ผลดังนี้

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี – เน้นการจัดการประกวด การประกวดนิทรรศการอาเซียน การประกวดการใช้ภาษาอังกฤษ

คณะวิทยาการจัดการ – จัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ค่ายรับน้องที่สอดแทรกความรู้ความเข้าใจอาเซียน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ – จัดกิจกรรมศึกษาดูงานในประเทศเพื่อนบ้าน การจัดนิทรรศการ

คณะครุศาสตร์ – เน้นการบูรณาการการสอนเกี่ยวกับอาเซียนในหลักสูตร ในรายวิชาต่างๆ มีบทเรียนสมัยใหม่หรือ e-learning

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจ

จากผลการวิจัยในบทที่ 4 ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎีในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ทั้งจากการสนทนากลุ่มผู้นำนักศึกษาทั้ง 5 คณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับสื่อกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ตลอดระยะเวลา 5 เดือน ในภาคเรียนที่ 2/2558 นั้น ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ด้วยงานวิจัยดังกล่าว มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ คือ เพื่อสำรวจรูปแบบและลักษณะ เนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่นักศึกษา เพื่อแสวงหา รูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และเพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์ในการสร้างสื่อกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้

รูปแบบและลักษณะเนื้อหาสื่อกิจกรรมความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียน

การรับรู้เรื่องราวข่าวสารของประชาคมอาเซียน สำหรับสื่อภายนอก กลุ่มนักศึกษาจะ ได้รับรู้คล้ายคลึงกัน ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง ซึ่งนักศึกษาได้รับรู้ รับชม รับฟังในชีวิตประจำวัน และมีส่วนในการหล่อหลอม สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ รวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เห็นว่า ด้วยสภาวะความไม่สงบทางการเมือง ทำให้สื่อมวลชนหันไปนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเมือง มากกว่าการให้ข้อมูลด้านอาเซียน จึงทำให้การเผยแพร่ข้อมูลด้านอาเซียนหยุดชะงักหรือไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของนักศึกษา

สื่อภายในมหาวิทยาลัยที่กลุ่มนักศึกษารับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ได้แก่ ป้าย ประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ สำหรับสื่อกิจกรรม จะประกอบด้วย การอบรม เสวนา การเรียนการสอน ในรายวิชา ซึ่งมหาวิทยาลัยมีรายวิชาอาเซียนศึกษาอยู่แล้ว จากผลการสนทนากลุ่ม สอดคล้องกับ ผลการวิจัยจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมสื่อกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยตลอด 5 เดือน (มกราคม-พฤษภาคม 2559) ที่พบว่า โดยส่วนใหญ่ หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยจะมีการส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนผ่านสื่อป้าย นิทรรศการเสียเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ การจัดอบรม เสวนา นอกจากนี้ เป็นกิจกรรมการออกร้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและอาเซียน

เนื้อหาที่กลุ่มนักศึกษารับรู้ โดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลทั่วไป เช่น การกล่าวคำทักทาย การใช้ ภาษา การแต่งกาย อาหาร เป็นต้น และการจัดกิจกรรมในรูปแบบสื่อกิจกรรมยังมีปรากฏน้อย นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหาร และคณาจารย์ไม่มี ความรู้เพียงพอที่จะถ่ายทอดแก่นักศึกษา

ในภาพรวมกลุ่มนักศึกษามีความคิดเห็นว่า การรับรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอาเซียน ยังไม่เพียงพอ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) และไม่ต่อเนื่อง ขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมที่เข้าถึงนักศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง (คณะครุศาสตร์) และจากการบูรณาการกับรายวิชาการเรียนการสอน นักศึกษายังให้ความสนใจน้อย (คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม)

ความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียน

ในด้านรูปแบบ ตัวแทนนักศึกษาแต่ละคณะให้ข้อมูลแตกต่างกัน ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความต้องการให้เชิญวิทยากรจากประเทศเพื่อนบ้านมาร่วมกิจกรรม หรือเดินทางไปทัศนศึกษาหรือทำกิจกรรมในประเทศเพื่อนบ้าน คณะวิทยาการจัดการ ต้องการจัดค่ายอาสาที่สอดแทรกความรู้อาเซียนและการใช้ภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมวันอาเซียน ซึ่งตรงกับวันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี การจัดกิจกรรม walk rally เรียนรู้นอกห้องเรียน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องการจัดแข่งขันการจัดนิทรรศการที่เชื่อมโยงระหว่างความสำคัญของประชาคมอาเซียนและคณะของตน และการแข่งขันการใช้ภาษาอาเซียน นอกจากนี้ ตัวแทนนักศึกษาจากคณะครุศาสตร์และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเห็นพ้องกันว่า ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา หรือรายวิชาอื่น ๆ ให้นักศึกษาเกิดความสนใจและสามารถใช้งานได้ เช่น การเรียนการสอนนอกสถานที่ และการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป E-learning

สำหรับสื่ออื่น ๆ ตัวแทนนักศึกษาเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรเน้นการจัดนิทรรศการ การจัดทำสื่อความรู้อาเซียนทางเสียงตามสาย การจัดป้ายบอกทางเป็นภาษาอังกฤษ

กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนที่เกี่ยวกับอาชีพของตนเมื่อจบการศึกษา หรือทักษะทางภาษาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ในการสร้างสื่อกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนแก่นักศึกษา

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ตามแบบจำลองการสื่อสาร SMCR ในทุกองค์ประกอบพบว่า จะต้องให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ผู้ส่งสาร เนื้อหา ช่องทาง และผู้รับสาร กล่าวคือ ครู อาจารย์จะต้องมีเทคนิคการสอนแบบใหม่ โดยมีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับอาชีพที่นักศึกษาจะต้องไปทำในอนาคต และการส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยควรใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งนิทรรศการ สื่อกิจกรรม วิทยุกระจายเสียง e-learning สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ ทั้งนี้จะต้องมีการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้รับสาร ซึ่งได้แก่นักศึกษาในแต่ละคณะที่มีมุมมอง ความคิด ประสบการณ์แตกต่างกันไป โดยเฉพาะสื่อกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องมีความสนุกสนานเพื่อสร้างความสนใจของนักศึกษาด้วย

อภิปรายผล

ประชาชนใน 10 ประเทศของประชาคมอาเซียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนอย่างลึกซึ้ง ทั้ง 3 ด้านหรือ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

สำหรับประเทศไทยทั้งรัฐบาล และทุกภาคส่วนในประเทศต่างมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนในสังคม ซึ่งสุนทร สันธพานนท์ (2556, 20) แสดงความเห็นว่าเป็นบทบาทของสถาบันการศึกษามีความสำคัญต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอาเซียน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการจัดประชุมและประชาพิจารณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการและดำเนินการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนมี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ด้านทักษะพื้นฐาน ทักษะพลเมือง และทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน และด้านสุดท้ายคือ ด้านเจตคติที่ดี เช่น เจตคติที่ดีต่อความเป็นไทยและความเป็นอาเซียน เป็นต้น

ในส่วนของสถาบันระดับอุดมศึกษาต้องเสริมหลักสูตรในทุกคณะ และภาควิชาให้นักศึกษาตระหนักในเรื่องของอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน และเพิ่มภาษาประเทศให้กลุ่มอาเซียนเสริมเข้าไป

คณาจารย์/ผู้สอน ต้องเปิดกว้างสู่โลกภายนอกต้องพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล ส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา พัฒนาอาจารย์และบุคลากร สู่ระดับสากล พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อยกระดับอุดมศึกษาไทยให้เข้มแข็ง สอดรับการพัฒนาของประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ชี้ว่าครู/อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่นักศึกษา

นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจ หรือตระหนักถึงเรื่องประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะประเด็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่ง อรุณ ขยันหา (2557, 40-43) ให้ความเห็นว่าเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นเรื่องน่าเป็นห่วง เพราะการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ผลที่จะเกิดขึ้นตามมา คือ การเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษามีการขยายตัว การศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกว้างขวางขึ้น การเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ กำลังคนนักศึกษา และบุคลากรศึกษา มีความสะดวกขึ้นด้วย และการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา

จะเห็นได้ว่า สถาบันการศึกษาในทุกระดับ รวมทั้งระดับมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาที่ผลิตเป็นบัณฑิตออกไปแข่งขันในประชาคมอาเซียน

ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงควรจัดให้มีสื่อประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเน้นการกระทำ เน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย เรียกว่า “สื่อกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์” หรืออาจจะเรียกได้อีกชื่อหนึ่งที่ใช้กันทั่วไปว่า “โครงการ” สุภาภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช (2552, 136 - 138) เสนอว่าสื่อกิจกรรมหรือโครงการจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลายประการ ได้แก่ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ สร้างสัมพันธ์ภายในองค์กร ส่งเสริมการขายหรือการตลาด โดยในที่นี้สื่อกิจกรรมหรือโครงการจัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ ศึกษาสื่อกิจกรรมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บุษบา สุธีธร และวรรณิ ลีลาเวชบุตร (2537, 331-133 อ้างใน สุภาภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช (2552, 128 - 133) เห็นว่า โครงการรณรงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง โดยอาจใช้เกณฑ์เรื่องระยะเวลาในการดำเนินการ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

ได้แก่ โครงการรณรงค์เฉพาะกิจ และโครงการรณรงค์แบบต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมหรือโครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในการวิจัยครั้งนี้ ควรมีลักษณะเป็นโครงการรณรงค์แบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างการรับรู้ทัศนคติที่ดี และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยยังจัดแบบเฉพาะกิจ คือ จัดเพื่อหวังผลระยะสั้นเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์เรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งนักวิชาการได้จำแนกออกเป็นข้อย่อยแตกต่างกัน ดังที่ Rogers & Storey ได้แบ่งเป็น 3 ประเภท (จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์, 2548, 11 อ้างใน สุภรณ์ ศรีดี และปรางณี ไชยพิเดช, 2552, 128 - 134) คือ โครงการรณรงค์เพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารให้ทราบ โครงการรณรงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม โครงการรณรงค์เพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยในกรณีของการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน จุดมุ่งหมายสูงสุดคือ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาเพื่อการเตรียมพร้อมการดำรงชีวิตอยู่ในประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ว่า สื่อกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน ไม่ใช่เฉพาะสร้างการรับรู้ แต่ก่อให้เกิดทัศนคติที่คล้อยตามให้เห็นถึงความสำคัญของประชาคมอาเซียน และแนวทางการเปลี่ยนแปลงตนเองของนักศึกษาเพื่อความพร้อมดำรงอยู่ในประชาคมอาเซียน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวแทนนักศึกษาจากแต่ละคณะเห็นว่า กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนของมหาวิทยาลัย ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้ทั้งในแง่ปริมาณ (ความต่อเนื่อง ความถี่) และคุณภาพ (รูปแบบและเนื้อหากิจกรรม) จึงต้องการให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับที่ สุมิธยา กิจงาม (ม.ป.ป., ออนไลน์) เห็นว่าสื่อกิจกรรมหรือโครงการที่ดีจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของหน่วยงานได้

นอกจากนี้ กลุ่มนักศึกษาในแต่ละคณะมีลักษณะการรับรู้รูปแบบและเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและความต้องการแตกต่างกันไปตามกระบวนการรับสารประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การเลือกเปิดรับสาร การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ การเลือกตีความ และการเลือกจดจำ ดังที่ พงษ์ วิเศษสังข์ (2551, 18-19) เสนอแนะไว้

การเลือกเปิดรับสาร (Selective exposure) กลุ่มนักศึกษาเปิดรับข้อมูลด้านอาเซียนทั้งจากสื่อภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ นิทรรศการ และสื่อกิจกรรม และสื่อภายนอก ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุกระจายเสียง

การเลือกให้ความสนใจ (Selective attention) กลุ่มนักศึกษาให้ความสนใจกับสื่อที่ตรงกับความต้องการของตนเอง หรือจากที่ตนเองพบเห็นหรือประสบมา โดยได้สะท้อนให้เห็นรูปแบบและเนื้อหากิจกรรมที่ตนเองสนใจ เช่น การอบรม สัมมนาร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เห็นกิจกรรมของคณาจารย์ในคณะที่มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับประเทศเพื่อนบ้าน กิจกรรมวันอาเซียน และ walk rally การบูรณาการในการเรียนการสอน บทเรียนสำเร็จรูป ของคณะครุศาสตร์ซึ่งเน้นไปทางด้านส่งเสริมความรู้อาเซียนในลักษณะบูรณาการในการเรียนการสอน ค่ายภาษาของคณะวิทยาการจัดการ ที่นักศึกษามีความจำเป็นต้องใช้ภาษาในวิชาชีพที่เกี่ยวกับธุรกิจและการสื่อสาร และกิจกรรมประกวดนิทรรศการและการแข่งขันภาษาอาเซียน ของ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งนักศึกษาจัดกิจกรรมสัปดาห์วิทยาศาสตร์ทุกปี ทำให้ส่งผลต่อความต้องการจัดกิจกรรมในลักษณะใกล้เคียงกัน เป็นต้น

การเลือกรับรู้ (Selective perception) กลุ่มนักศึกษาเลือกสื่อที่จะรับรู้เรื่องราวของอาเซียน โดยแบ่งเป็นสื่อภายในมหาวิทยาลัยที่พบเห็นโดยทั่วไป และสื่อภายนอก ซึ่งเป็นสื่อมวลชนกระแสหลักในชีวิตประจำวัน แต่โดยส่วนใหญ่ กลุ่มนักศึกษายกจะเลือกรับรู้ประชาคมอาเซียนผ่านสื่อออนไลน์ ประเภทสื่อสังคมออนไลน์เนื่องจากเข้าถึงได้ง่าย

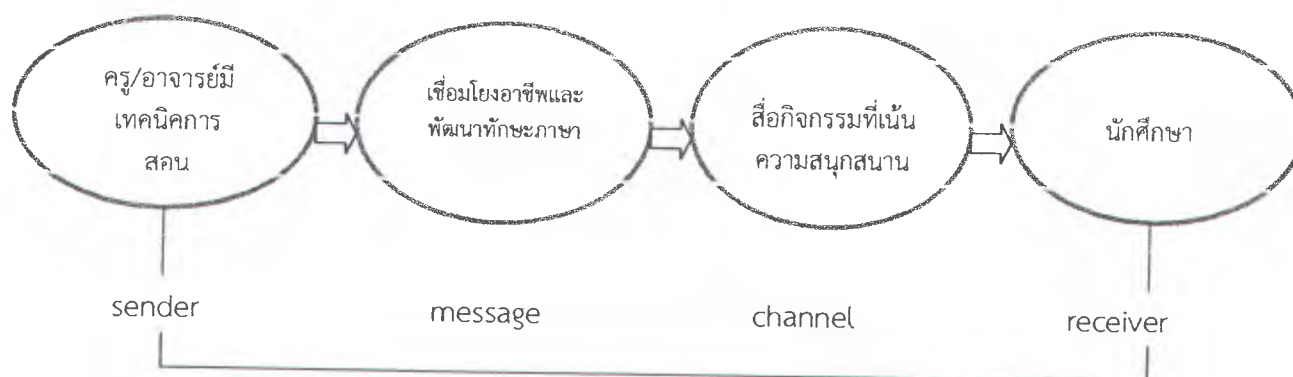
การเลือกตีความ (Selective interpretation) กลุ่มนักศึกษาเลือกตีความจากการได้เปิดรับ ความสนใจ และการรับรู้ ส่งผลให้กลุ่มนักศึกษาจาก 3 คณะ เห็นว่า การรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียนมีความสำคัญมากต่อสังคมปัจจุบัน และอีก 2 คณะ เห็นว่า มีความสำคัญปานกลาง อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักศึกษาทั้งหมดเห็นว่าความรู้ความเข้าใจจากสื่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของพวกเขา

การเลือกจดจำ (Selective retention) กลุ่มนักศึกษาเลือกจดจำรูปแบบและเนื้อหาการส่งเสริมความรู้อาเซียนจากความพบเห็น ประสบการณ์ และความเคยชิน และส่งผลต่อความต้องการรูปแบบและเนื้อหาที่เกี่ยวกับประเด็นอาเซียน

จากผลการวิจัย จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของประชาคมอาเซียนในระดับมาก แต่การรับรู้และความเข้าใจยังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับการศึกษาของอัจฉรา หล่อตระกูล (2557) ศึกษา การเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และพบว่า ระดับความพร้อมของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ดังนั้น จึงควรมีการสอดแทรกการให้ความรู้โดยรวมเรื่องประชาคมอาเซียนในรายวิชาที่เปิดสอน และเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งแก่นักศึกษา ควรมีการให้ความรู้ในด้านภาษา และรินทร์ หทัย กิตติ์จันารุจน์ (2558) ศึกษาการสำรวจความตระหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพอรู้เรื่องเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการศึกษาอาเซียน แต่นักศึกษายังขาดความกระตือรือร้นและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเสรีทางการศึกษา

สถาบันการศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยจึงควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์รูปแบบและเนื้อหาสื่อกิจกรรมซึ่งเป็นสื่อที่มีข้อดีคือ เน้นการกระทำ (action) และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่นักศึกษา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมากขึ้น และตรงกับความต้องการของนักศึกษามากที่สุด

จากการศึกษาความต้องการของนักศึกษาต่อสื่อกิจกรรม จากประสบการณ์ของนักศึกษาที่ผ่านมา พบว่ามีผลต่อความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของนักศึกษา การให้ข้อมูลจึงมาจากการได้รับรู้ การเห็นสื่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมามีภายในคณะ และมหาวิทยาลัยของตนเอง จึงมีความต้องการในรายละเอียดสื่อกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมตามแบบจำลองการสื่อสารของเบอโล ได้ผลดังนี้

แสดง/สะท้อนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน
feedback

ภาพที่ 5.1 แบบจำลองการสื่อสารสื่อกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการ

ตั้งแผนภาพ แสดงให้เห็นว่า ครู/อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอน เน้นเนื้อหาประชาคมอาเซียนที่เชื่อมโยงอาชีพและพัฒนาทักษะภาษา ผ่านสื่อกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานเพื่อสร้างความสนใจให้นักศึกษาสนใจรับรู้เรื่องราวประชาคมอาเซียนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การจะจัดสื่อกิจกรรมให้ได้ผลสำเร็จ ครู/อาจารย์หรือผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักศึกษา ซึ่งมีความต้องการแตกต่างกันไปในแต่ละคณะ/สาขาวิชา และลงมือจัดกิจกรรมอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ตลอดจนมีการประเมินผลที่เป็นรูปธรรมเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดสื่อกิจกรรมในครั้งต่อ ๆ ไปเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ข้อจำกัดการวิจัย

1. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในระหว่างภาคการศึกษาที่ 2/2558 ซึ่งมีเวลาประมาณ 5 เดือน การรวบรวมข้อมูลในส่วนการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมจึงมีข้อจำกัด ทำให้ได้ข้อมูลสื่อกิจกรรมในแต่ละคณะไม่มากนัก
2. จากการสังเกตพบว่า การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนภายในมหาวิทยาลัยได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ น้อยลงจากเมื่อก่อน เนื่องจากในระหว่างการดำเนินการวิจัย ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมจึงได้รับความสนใจน้อยลง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยควรนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรม ตลอดจนการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา
2. การบูรณาการให้ความรู้ด้านประชาคมอาเซียน และการเพิ่มทักษะทางภาษา ควรทำอย่างต่อเนื่องแก่กลุ่มนักศึกษา เพื่อให้พวกเขาตระหนักและพัฒนาตัวเองรองรับการทำงานในประชาคมอาเซียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยดังกล่าวควรมีการดำเนินการวิจัยเชิงผสมผสาน ทั้งการใช้แบบสอบถามสอบถามนักศึกษาในมหาวิทยาลัย การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มกลุ่มอาจารย์ผู้จัดสื่อกิจกรรมให้นักศึกษา เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรม หรือโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษามากที่สุด

บรรณานุกรม

- กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล. (2558). การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์ (1991).
- กระทรวงการต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). อาเซียน. ค้นเมื่อ มิถุนายน 26, 2558 จาก <http://www.mfa.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). แผนยุทธศาสตร์อาเซียนด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้. (2554). การประชุมเสวนาเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ เรื่อง การเตรียมความพร้อมบัณฑิตสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. ศูนย์ประชุมนานาชาติ ฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 29 กันยายน 2554.
- _____ . (2555). งานเวทีคุณภาพกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ หัวข้อ แนวปฏิบัติที่ดีโครงการ/กิจกรรมการเตรียมความพร้อมนิสิตนักศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 6 กุมภาพันธ์ 2555.
- ณัฐฉา สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์กุลยุทธ์. (2557). การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. วารสาร บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร, 9(2).
- พิชญาพร ประครองใจ. (2558). หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิรา ตาเมือง. (2555). ภาษา สังคม และวัฒนธรรม จุดร่วม จุดต่างของประเทศในกลุ่มอาเซียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. พิษณุโลก: การพิมพ์ดอกท้อคอม.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2554). การวางแผนและการประเมินผลการสื่อสารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รินทร์หทัย กิตต์ธรรุจน์. (2558, มกราคม-เมษายน). การสำรวจความตระหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. รมยสาร, 13(1).
- ลักขณา สตะเวทิน. (2554, มกราคม – มีนาคม). งานประชาสัมพันธ์กับการสร้างชื่อเสียงขององค์กร. *Executive Journal*, สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2558, จาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_11/pdf/aw27.pdf
- ลำไย บุตรน้ำเพชร. (2557, ตุลาคม-ธันวาคม). การศึกษาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(1).

- ศิริประภา ศรีวิโรจน์ และลักขณา ลุสวัสดี ธุรกิจ. (2559). SMEs ของไทยกับความเสี่ยงด้านต้นทุนในยุคการค้าเสรีอาเซียน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 6(1): 3-4.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร. (2556). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...สู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สุมัตยา กิจงาม. (ม.ป.ป.). เทคนิคการเขียนโครงการ. ค้นเมื่อ สิงหาคม 15, 2558 จาก plan.rmuti.ac.th/newplan/docopen.../เทคนิคการเขียนโครงการ.docx ของ www.rmuti.ac.th
- อรุณ ชัยนทา. (2557, มิถุนายน – กันยายน). ความเป็นประชาคมอาเซียนกับการอุดมศึกษาของไทย. วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก, 32(3).
- อัศวรัตน์ แสงวิภาค. (2557, กรกฎาคม-กันยายน). กระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความจำเป็นต่อการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารศรีปทุม ชลบุรี, 11(1): 19-26.

ภาคผนวก

ก. รายนามนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นายฉัตรชัย เกาะอ้อม

นางสาวอารีดา มะแฉะ

นายวิรัตน์ สงวนโษษฐ

นายบาก็ ลาโละซู

นางสาวนาซีมา แจ๊ะอุมา

คณะวิทยาการจัดการ

นายเชษฐาพงศ์ ทิพย์ประไพ

นายธันพิสิษฐ์ แก่นจันทร์

นางสาวรัตนภรณ์ มีบัว

นางสาวศิริรัตน์ วรรณกาญจน์

นางสาวชญาณี สุขชื่น

คณะครุศาสตร์

นางสาวณัฐริดา สุขรินทร์

นางสาวกนิษฐา ทิพย์เสภา

นายภูธรเรศ มุศิกะปูน

นายพีรพงศ์ ชูประสูตร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นายธนนันธร เพชรเชนทร์

นายพิรากร บิลและ

นายธีรวุฒิ ฤทธิปรีชา

นางสาวปิยะธิดา เวชพัฒน์

นางสาวกานต์พิชชา กิ่งซ้าย

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

นายจตุรงค์ จินาวงค์

นายธนาวัฒน์ สุวรรณกิจ

นายอนุวัตติ เริงสมุทร

ข. เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม

1. ท่านคิดว่าประชาคมอาเซียนสำคัญต่อตัวท่านในระดับใด (มาก ปานกลาง น้อย) เหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
2. ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับใด (มาก ปานกลาง น้อย) เหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
3. ท่านเข้าใจ “ที่มาและลักษณะการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน” ว่าเป็นอย่างไร
4. ท่านรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากช่องทางใดบ้างในชีวิตประจำวัน เช่น (ผู้วิจัยยกตัวอย่าง ระบุประเภทสื่อ)
5. ท่านรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากมหาวิทยาลัย ในรูปแบบสื่อกิจกรรมใดบ้าง (เช่น การจัดการประชุม การสัมมนา การเสวนา การจัดนิทรรศการ การอบรม การประกวด ฯลฯ)
6. ท่านรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากมหาวิทยาลัยโดยมีเนื้อหารายละเอียดอย่างไรบ้าง
7. ท่านคิดว่าการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากมหาวิทยาลัยของท่านเพียงพอหรือไม่ ระดับใด (มาก ปานกลาง น้อย)
8. ท่านต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดทำสื่อกิจกรรมรูปแบบใด ที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนได้มากขึ้น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ- นามสกุล (ภาษาไทย)

นางสาวเมธาวี แก้วสนิท

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Miss Methawee Kaeosanit

หน่วยงาน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ต.ท่าจี่ อ.เมือง

จ.นครศรีธรรมราช 80280

โทรศัพท์ 089-5986934

E-mail: keaosanit@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

Ph.D. (International Public Relations) Universiti Sains Malaysia (2015)

วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ.2550)

อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาฝรั่งเศส) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยศิลปากร (พ.ศ. 2545)

ประสบการณ์การวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอนุรักษ์การรำโทน-นกพิทิตของเยาวชน จ.นครศรีธรรมราช โดยใช้เทคโนโลยีสื่อวีดิทัศน์และสื่อออนไลน์ (งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สกอ. (หัวหน้าโครงการ))

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารและช่องทางการสื่อสารระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2557 ภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนของสถาบันทางสังคมในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช” ประเทษบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2555 ภายใต้การสนับสนุนของโครงการสะพาน-ประชาธิปไตย ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

งานวิจัย เรื่อง “การศึกษาช่องทางการสื่อสารของกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” พ.ศ. 2553 ภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตีพิมพ์ในนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ วารสารวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2556)